

Legjobb és leghirvezebb pipere hólgypor: a

La VELOUTINE

Különleges Rizspor BISMUTTAL VEGYITVE

CH. FAY, ILLATSERÉSZ.

PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

Vérszegények és lábbadozók

Serravallo Chinabort

vassal lgyanak

1/2 liter ára 1 frt 20 kr.

1 liter ára 2 frt 20 kr.

Készítő Serravallo gyógyszerész Triestben. Pompás itél, a miert a gyermekek is igen szívesen isszák. Sokszor kitüntették. Minden gyógyszerárban kapni.

A női szépség

emelésére, kiképzésére és fenntartására legkiválóbb, teljesen ártalmatlan, vegyíztárú és színtelen készítmény a

Margit Crème

Rövid idő alatt szűntet szepőt, máj-foltot, pattanást, bőrféket (mitesszer) és minden más bőrbajt. Kiszimítja a ráncokat és himlőhelyeket. Még koros egyéneknek is öde bájos arcziszt kölcsönöz. Ára 50 kr., nagy 1 forint.

Margit hólgypor 60 kr., 3 szinben. Margit szappan 35 kr. Margit foggép (Zánpapp) 50 kr.

Készítő **FÖLDES** gyógyszerháza, Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz.

Főraktár: **Török József** gyógyszerháza, Budapest, Király-utca 12.

Saját készítményü

Tornaeszközök és mindennemű hálók. Valódi orosz szárczipók és a legjobb gyártmányú korcsolyák. — Nagy választék a legkülönlegesebb társasjátékokból.

SEFFER ANTAL

kétféle és zsinag-árak raktára

Budapest IV. kerület, (Károlylaktanya) Károly-utca 12. 7920

Vidékre árjegyzék szerint.

WEINWURM ANTAL

fényképezési és magyarországi óhé-
graphiai művésztársaság

Budapest, IV. kerület, Károly-utca 12.

Készít mindennemű színképezési díszet, autotypia, phototypia, chromotypia utján. Alaprajzok, térképek, hálósztok fotó litographiai áron a legújabbakban szakszerűen készíttatnak.

Külön berendezés házon kívül való fénykép felvételekre

A mi téli kabátaink feltünést keltenek.

Egy elegáns öltöny 12 frt, téli kabát 14 forint és feljebb az Angol szabónál Kohn Heilmann és fia, Budapest, Károly-körút 12. földszint és első emelet kaphatók. Szabott árak. Tessék a csimánkre figyelni. 7876

„A világ legjobb sámfája“

FÖLDVÁRY IMRE

férfi divat és fehérnemű raktárában.

párja **frt 1.50**

Budapest, IV., Koronaherceg-utca 11. sz. és VIII., Kerepesi-út 9. 7707

Férfi ingek, Jäger-árak, vadász és sport-cikkék dús választékban kaphatók.

Kesttyük és Nyakkendők.

Nines czukorka köhögés és rekedtség ellen,

mely olyannyira ajánlva lett az orvosoktól, mely olyannyira bevált, mely olyannyira elismerve lett, mely olyannyira be van vezetve, mely olyannyira malátatartalmu,

mely oly nagy elismerésben részesült császárok, királyok, hercegek részéről és ki lett tüntetve arany és ezüst-érmékkel; mely olyannyira enyhít eg és nyálkoidólag hat és 50 óra óta kitűnő tulajdonságainál fogva legjobb eredménnyel használják, miről erekre menő elismerő nyilatkozatok adnak tanúságot, köztük orvosi szakfelkérőkétől is mint

HOFF JÁNOS maláta-czukorkái

Egy doboz ára 10 kr., egy zacskó ára 30 kr.

Kapható az összes gyógyszerárban, drogus-csemegés és fűszerkereskedésekben. Magyarországi kizárólagos főraktár: 7918

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerháza Budapest, Király-utca 12. sz.

KIRÁLYNŐ-ARCZCRÉME,

legjobbnek ismert arczszépítő a világon.

Ezen arczcrème a legrövidebb idő alatt eltávolít az arczról minden bőrtisztítást, a. m. szepőt, pórszemet, mitesszer stb., s azt hófehérré és üdév teszi. Teljesen ártalmatlan. Egy tégely 70 kr., Királynő-arczcrème szappan 1 doboz 50 kr. — Királynő-hólgypor fehér, róza és crème szinben 1 doboz 70 krajczár. Székely-7721. dől főraktár.

Temesváry József Angyal-gyógyszertára Zombor, Jókai-tér 2. Budapest, Török József gyógyszerházában, Király-utca 12. sz.

Tengerről tengerre

terjed a Van Houten kakao híre és aligha van ország e világon, hol ezt a gyártmányt nem ismerik. A jó készítmény utat tör magának és épen a Van Houten kakaonál ismeri meg gyorsan az ingyenc e gyártmányt az a tulajdonságát, a mely a Van Houten kakaot olyan híressé teszi. Hogy könnyen oldódik és emészthető, hogy nagyon kitűnő ízű, az egy sajátos készítményi mód eredménye és ennek köszönheti, hogy a Van Houten kakao a kakaoból teljes tápláló erejét megtartja. Van Houten kakao pompás frissítő ital, mely a mellett, hogy mindig jól esik, kedvezően befolyásolja az emberi kedélyt a nélkül, hogy mint a kávé, vagy tea az idegekre károsan hatna. 7674

Fekete Selyemkelmék

legszelebb festettek, a jó viselhetőségért és tartóságért jótállólévelel. Közvetlen elárusítás igazi gyári árakon, magánosok részére portó- és vámentesen, a házhoz szállítva. Ezer meg ezer előismerő irat. Minták fehér és szines selymekből is, bérmentve.

GRIEDER ADOLF ÉS TSA

királyi szállítók

selyemkeme gyárak szövetsége Zürich. 7790

Z. BÁRDI GABI GRÓFNÉ

Ó méltósága — elismert fővárosi szépség — legkedveltebb toletté-cikkjei:

Satanella-hólgypor (fehér, róza és crème) és **SATANELLA-CRÈME** bőj, szépség, róza és hófehér arcz-azonnali előállítására!

A kettő együtt is és külön-külön használható! Amnyiban különböznek a többi készítményektől, hogy használható minden időben abban lehet hagyni — a női — hogy a legkisebb foltot vagy ráncot hagyja maga után. Nem mar és nem ég! 7795

Satanella-hajszesz mely a hajhullást akkor is megállítja, ha az a legnagyobb betegségek következménye; hajnövekedését; mely nem bántja, hajlós és korhagypár dös nem létezik. Egyedül készítő: **Török József** gyógyszerháza, Szabadkaiúton (Posta). Főraktár: **Török József** Király-utca, Molnár és Moser Koronaherceg-utca Lux Mihály Múzeum-körút, **Majthényi Béla** Egyetem-utca.

Ára 1 forint.

Tyukszem,

szemölcs, felvört bőr, megkeményedett bőr, fagyás, valamint ondatagantók, dagadt vagy gyuladt lábujjak, vágás helyén méh, fázás, szunyog-és rovarcsípést 3-5 nap alatt fájdalom nélkül és örökre eltávolít az egyedül biztos ujjonnan feltalált szer, a

„Clavén“

Csak akkor valódi, ha a köcsögön rajta van az oldalt látható vedő, egy.

Minden gyógyszerárban kapható.

Egy tégely ára 60 kr., portóval 75 kr., mely összeg előre megküldendő (ha helyben nem kapható) a gyáros és kivitelű listát tulajdonosának 7830

HRNIAK M. gyógyszerháza Ivanlo-vár, vagy a magyarországi főraktárak **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerháza Budapest, Király-utca 12. sz.

PALAIS ROYAL

a fő- és székváros legnagyobb áruháza

ORLAI SÁNDOR perzsa eszáz, spanyol kir. udvari szállító 7777

Budapest, Koronaherceg-utca 8. sz.

a következő cikkeket gyári árban ajánlja:

Nászajándékok, chinai ezüst-árak, finom bronz-árak, disz-órák, gyémántutánzat ékszerék valódi fogl., valódi párisi legyezók, bőrdíszmű-árak, ezüstbotok, bőrvövek (gürtl), szalag, bársony, arany és fémövek.

Magyarország legszebb látványossága

A hódoló diszfelvonulás.

Óriási körkép festette Eisenhut Ferenc.

Látható Városliget Andrassy-út végén a magyar körkép-társaság palotájában reggel 9 órától este 5 1/2 óráig.

Belépő díj 50 krajczár. 7808

Gyermek- és katonajegy örmestertől lefelé 30 kr.

VASÁRNAPI UJSÁG

48. SZÁM. 1898. BUDAPEST, NOVEMBER 27. 45. ÉVFOLYAM.

Előzetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és 1 egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 1 félévre — 6 •

Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** egész évre 8 frt félévre — 4 •

Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK** egész évre 5.— félévre — 2.50

Külföldi előzetéseket a postalg meghatározott vitélőj is esztalandó.

A BUDAPESTI TUDOMÁNY-EGYETEM ÉS MÜEGYETEM EZ ÉVI REKTORAI.

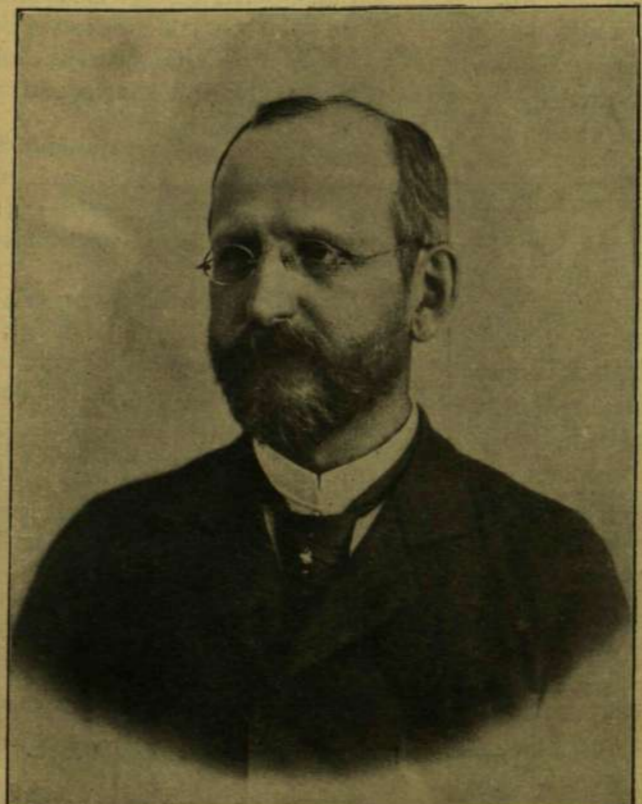
A tudomány-egyetemek, mint legfőbb iskolák, a közép-korban keletkeztek s lassanként olyan intézményekké fejlődtek, melyek igen széleskörű önkormányzati jogokat nyertek s ezek alapján egész kis köztársaságokká alakultak egy vagy több rektor (igazgató) vezetése alatt. Végre egy közös rektor állt az élükön, kit a tanárok rendszeren egy-egy évre szabadon választottak maguk közül s ki, mint «a hasonló közt az első», a szintén választás útján alakult egyetemi tanács támogatásával és közreműködésével vezette az egyetem ügyeit. A rektori állás oly nagy tekintélyű volt, hogy *magnificus* (nagyaság) jelzővel ruházott föl, mely cím a közép-korban, mint tudjuk, csak a fejedelmeket illette meg. A rektor e kiemelkedő cím mellett külön diszöltözetet és hivatali jelvényeket is viselt. Idők folytán úgy az egyetem önkormányzati szabadsága, mint a rektor felsőségi tekintélye és hatásköre is szűkebb határok

közé szorult, mert az állami élet fejlődése és tisztázódása nem engedte, hogy bármely czímen külön állam lehessen az államban, s mert a rektornál sem voltak meghagyhatók olyan hatalmas jogok, a melyek a közjogrenddel összeférhetetlenek lehettek volna. Ma az egyetem önkormányzata tisztán a tanszabadság fontosságára, a tanári személyzet kiegészítésére, az úgynevezett «egyetemi fokok» adományozására, az egyetemi élet igazgatására és a fegyelem fenntartására s gyakorlására szorítkozik; más részről a rektor sem több, mint az egyetem összes karainak közös feje s az egyetemi tanács elnöke, a kinek így is elég módja van, hogy kormányzása idején személyes szereplésével kivételes hatást gyakoroljon az egész egyetem életére és közszellemére; «méltósága» azonban inkább csak tiszteleti, a mely iránt annyival nagyobb elismerést tanúsít a közvélemény, mennél kiválóbb tudós és mennél jelesebb ember az illető rektor. A méltóság külső jelei közül csak a rektori jelvények (pl. arany nyaklánc) maradtak meg; így a pesti tudomány-egyetemen is.

A müegyetem a jelen században keletkezett s a tudomány-egyetem mintájára rendezkedett be, de a nélkül, hogy amannak hagyományos, de részben már elavult intézményeit mind átvette volna. Legtöbb hasonlóság a két főiskolának különösen a kormányzási és oktatási rendszerében mutatkozik.

A budapesti tudomány-egyetem, mint ilyen, Mária Terézia uralkodása alatt szervezkedett azon kisdé egyetem maradványaiból, a melyet még Pázmány Péter, nagy emlékeztető bibornok-prímás, Nagyszombatban alapított 1636-ban; a müegyetem pedig az egykori József-ipariskolából alakult ezelőtt mintegy félszázaddal, teljes kifejlődésre azonban csak az új alkotmányos korszakban jutott úgy, hogy ma Európa bármely hasonló főiskolájával kiállja a versenyt s a testvér tudomány-egyetemmel együtt méltó büszkeségünk.

Azon alkalomból mondjuk el ezeket, hogy olvasóinknak be kívánjuk mutatni a két egyetem ez idei rektorait.

Erdélyi fényképei után. Mihalkovics Géza, a budapesti tudomány-egyetem rektora.

Erdélyi fényképei után. Kisfaludi Liphay Sándor, a kir. József-müegyetem rektora.

MIHÁLKOVICS GÉZA,

A BUDAPESTI TUDOMÁNY-EGYETEM REKTORA.

Tudomány-egyetemünk az 1898/99. iskolai évre dr. Miháلكovics Gézá, az anatómia jeles tanárát választotta meg rektorává, kinek hazánk határain is messze túlterjed a híre úgy önálló kutatásai, mint nagyszabású művei alapján.

Miháلكovics Géza Pesten, 1844. január 31-én született. Atyja keresett ügyvéd volt, fiát kitűnő nevelésben részesítette s rendes tanulmányai mellett zenére és rajzra is taníttatta. Hogy e két kézügyesség közül az utóbbi milyen fontos volt későbbi kifejlődésére nézve, mutathatják azok a remek bonczatani és embriológiai készítmények, a melyek az ő vezetése alatti intézetben őriztetnek. Középkiskoláit, valamint orvosi tanulmányait is Pesten végezte s orvos-doktori oklevelét is itt szerezte meg. Ügyessége a bonczolásoknál és múzeumi készítmények előállításánál, a mely nehéz munkákra tanulmányai öreghitese végett igen gyakran éjjelét is föláltozta, már medikus korában feltűnt boncztanárának, Lenhosséknek, s első szigorlata után ugyancsak a bonczatani intézetben tanársegéd lett. Három évi tanársegédi működés után azonban egyszórára megvált kedvezés szakától, az anatómiától, és gyakorlati szakmára ment át; 1871-ben néhai Kovács József tanár mellé műtő-nővendékek vétele föl magát.

Orvostudományunkra s a mai anatómiára nézve igazi szerencse, hogy Miháلكovics, tanárai támogatásának és barátai buzdításának engedve, 1872-ben Schordann-féle stipendiummal külföldre ment, további anatómiai és embriológiai tanulmányokat tenni s ettől fogva állandóan a tudományos működés terén maradt. Külföldi útjában Bécsben állapodott meg először s ott a bonczatani intézetek látogatásán kívül Schenk hazánkfiánál, a mostanában sokat emlegetett embriologusnál dolgozott.

Ugyancsak Bécsben Langer tanár intézetében Toldt assistens (most rendes tanár ugyanott) vezetése mellett a szövettani kutatásokban is gyakorolta magát.

1873-ban a nagy nevű Ludwig lipcei physiologus intézetében, a hol már annyi magyar tudósnak fordult meg és tett tanulmányokat, foglalkozott Schwalbe segédkezése mellett szövettani vizsgálatokkal s a here szerkezetéről klasszikus munkát írt.

Strassburgba Waldeyer nevezetűtől ki a boncztan tanárává, ez Miháلكovicsot magához hívta assistensnek, a mi egy magyar fiúra minden esetre nagy kitüntetés volt. Miháلكovics e kitűnő tudós mellett nemcsak anatómiai, hanem a jelenkori anatómiához szükséges fejlődéstani és szövettani vizsgálatokban is nagy jártasságot szerzett, sőt az agyvelő fejlődéséről egy most is forrásmunkául szolgáló kitűnő művet írt, a melyet magyar nyelven Akadémiánk adott ki, s melyért 1882-ben az akadémiai nagy díjat is elnyerte.

Waldeyer mellett magántanárként képezett a strassburgi egyetemen, honnan két és fél évi ott tartózkodás után a budapesti orvosi tanártestületnek 1875-ben tett följelentésére a budapesti egyetemre a *fejldéstani* (embriologia) rendkívüli tanárává, 1878-ban pedig rendes tanárrá nevezetett ki. 1881-ben a leíró- és tájbonzatlan tanárává léptettetett elő.

Érdemeinek elismerésül a magyar tud. Akadémia már 1879-ben levelező, s 1886-ban rendes tagjai sorába iktatta.

Az orvosi kar 1887-ben pro-dékanjává, 1892-től 1894-ig pedig dékánvá választotta meg. «Általános boncztan» című nagyobb munkájáért, melyet az orvosi könyvkiadó-társulat adott ki,

az orvosegyesület a Balassa-díjjal jutalmazta; 1893-ban pedig az «Agyvelő morfológiája» című művéért a Mészáros Károly-féle díjjal tüntette ki a nevezett egyesület. Tudományos érdemeit Ő Felső is méltánylandóknak találta, midőn ez előtt két évvel a vaskorona-rend III-ad osztályával tüntette ki.

Számos hazai és külföldi folyóiratba dolgozott és dolgozik szünetlenül. A túlságos nagy munkásság tavaly betegé tette. Midőn néhány hónap múlva fölépült, tanítványai, kik igen szeretik, meleg ovációkban részesítették. Egész erejével folytatja tovább fáradhatlan munkálkodását, hogy a maga elé tűzött nagy feladatoknak megfelelhessen. Ezek: nagyszabású új intézetének, melyet maga tervezett, szakszerű berendezése s az anatómiáról és embriológiáról szóló megkezdett nagy művének bejezése.

T.

KISFALUDI LIPTHAY SÁNDOR,

A KIR. JÓZSEF-MŰEGYETEM REKTORA.

A mióta a gőzt és a villamosságot rendszeres munka teljesítésére fogták be, a népek művelésében új tényező lépett föl, a *technika*, mely alig egy század lefolyása alatt gyökeresen átalakította köz- és magánéletünk egész berendezését. A századunk elején még gyöngye csemete hatalmasan, szinte szédítő rohamossággal fejlődik és izmosodik. Nyomában füstölő kémények, zakatoló gépek, villamos vezetékek támadnak és adnak más képet a világnak. Az ősi, patriczius univerzitások mellett újabb szabású technikai univerzitások keletkeznek, a *műegyetemek*, a melyek szintén tudományos alapokon az új alakulások harcosait nevelik, a mérnököket, gépészmérnököket, építészeket, stb. stb.

Hazánkban 1846-ban létesítették a műegyetemet, nagy feladatokkal és képtelenül gyöngye eszközökkel. Az iskolák sorsát és színvonalát azonban szerencsére nem egyedül az eszközök bősége, hanem csaknem mindig és mindenütt a tanári kar képzettsége szabja meg. Ebben a tekintetben a magyar műegyetem szerencsés csillagzat alatt indult életnek. Tanári testülete kezdetül fogva hivatásának magaslatán állott, a mely nem szűnő lelkesedéssel és szeretettel szorgoskodott az intézet fejlesztésén és emelte azt a maga nemében az első közé.

E tanári testület oszlopos férfiai: *Stoczek József, Kruspér István, Szily Kálmán, Köny Gyula, Hunyady Jenő, Illosvay Lajos* között foglal méltó helyet *kisfaludi Liphay Sándor*, a jelen iskolai évi rektor, kinek arczképét és életrajzát ezúttal olvasóinknak bemutatjuk.

Kisfaludi Liphay Sándor Tatán született 1847-ben. Középkiskoláit *Esztergomban* és *Buda-pestben*, műszaki tanulmányait a bécsi műegyetemen végezte. Ezeknek befejeztével, mint mérnök működött, kezdetben Ausztriában, majd Buda-pestben és az éjszakkéleti vasút építésénél. 1873-ban az államvasutak budapesti osztály-mérnökévé nevezték ki és innen hívták meg 1875-ben a műegyetemre helyettes tanárnak, de már a következő évben Ő Felső a vasútépítéstan rendes tanárává nevezte ki. Alapos képzettsége és megnyerő egyénisége csakhamar vezető szerephez juttatták a műegyetemen. Már ki-nevezetése után egy év múlva megválasztották a műegyetemi tanács tagjává s mint ilyen, részt vett az intézet igazgatásában. Majd, midőn a műegyetem újjászervezésének nagy munkája kezdődött, a tanári testület őt bízta meg az előadó fontos tiszttel és így kiváló része van annak az alapnak a megépítésében, a melyen a magyar műegyetem szebb, szilárdabb szervezetté fejlődött. 1882-ben, az új szervezet életbelépte-

tésekor, a mérnöki szakosztály dékánja, majd 1885-től 1888-ig a műegyetem rektora volt. Most, midőn a műegyetem új elhelyezésének életbevágó kérdése került napirendre, a közbizodalom ismét ő felé fordult, őt ültette a rektori székbe és tőle várja fontos érdekeinek megvalósítását.

Tanártársainak osztatlan becsülése, tanítványainak általános szeretete környezi az új rektort, ki mint tudós, értékes szakművekkel gazdagította irodalmunkat. «*Vasútépítéstan*»-a, melyből eddig öt kötet jelent meg, nagyon túlhaladja a tankönyv szokásos kereteit és a gyakorlat férfiaknak is hasznos szolgálásokat tesz, kiknek egyebhangzó nyilatkozatai szerint e munka bármely nemzeti irodalmának dicséretére válnék. Egyéb munkái: «*A keskeny pályákról*», «*A vasutak jövedelmezőségéről*», «*Gr. Széchenyi István műszaki alkotásairól*», «*A technikusok kvalifikációjáról*», «*A technikusok neveléséről*», stb. egytől-egyik értékes, magvas dolgozatok. A magyar tud. Akadémia Liphay tudományos munkálkodását azzal méltatta, hogy 1891-ben levelező, 1896-ban pedig rendes tagjává választotta.

A magyar műszaki karnak Liphay közszeretben álló vezérő tagja és fáradhatatlan előharcosa. Lelkesen karolja fel e karnak minden érdekét. Hivatott szószólója a műszaki szervezet ügyeinek, melyeket nála senki alaposabban nem ismer s melyek mellett sikra szállani soha egy alkalmat sem mulaszt el. A magyar mérnök- és építész-egyesületnek éveken át volt titkára, majd alelnöke és elnöke.

Azzal az örök derült vonással, a mely Liphayt a közpályán jellemzi, teljes összhangban van családi és magánélete. 1874-ben nősült. Neje Müller Olga, dr. Müller Kálmán egyetemi tanár és közpályai igazgató testvérhúga, a ki nagy műveltségével és gyöngéd, nőies lelkületével csak fokozhatta a közpályai munkásának magasra törő szárnyalását.

J.

LIDIKE ASZTALÁRA.

Sír a szívem . . .

Sír a szívem, ma síró napja van,
Olyan sötét, olyan sugártalan!
Ne is keress ma ott virágokat:
Csak szomorú fűz lombja bólogat.

Búsán sohajt a csüggő lomb, levél,
Én kedvesem, mind csak rólad beszél.
Rólad beszél, sutogva szép neved . . .
Mért nem vagyok mindig, mindig veled!

Miért, miért szakaszt el végzetünk
Egy percze is attól, kit szeretünk!
Két egybeforrt lélek ha elszakad:
Könny tükrözi a nagy fájdalomakat.

Oh, nélkülöd az élet oly kopár!
Mind elkerül a vig, dalos madár.
Felhők mögé rejtőzik a nap is,
Könny most nekem a hulló harmat is.

Szememben a boldogság kék ege
S nem láthatom, nem nézhetek bele!
Búsán sohajt a csüggő lomb, levél,
Rólad, rólad, mindig rólad beszél.

Megyek, megyek! Tovább nem hallgatom
A szomorú fűzet, kis angyalom!
Ajkad, tudom, ezer rózsát fakaszt . . .
Beesőköld szívembe a tavaszt.

Buvócska az erdőben.

Hol vagy, édes, szép tündérem?
Merre, hova bujtál?
Hisz előbb még itt neveltél
A kis gyalogútnál.

GYÖNGYÖSI ISTVÁN.

Egykorú kép után.

Az Egény Gyöngyösi István.

GYÖNGYÖSI ISTVÁN ALÁÍRÁSA.

«A Magyar Nemet Történet»-nek az Athenaeum kiadásában most megjelent kötetéből.
SZÉCSI MÁRIA, WESSLENYI FERENCZ NÁDOR NEJE.
(Egykorú festmény az Esterházyak frakói várkastélyában.)

GYÖNGYÖSI ISTVÁN ÉS SZÉCSI MÁRIA.

Murányvár szépséges asszonyának, Szécsi Máriának hűséges, dédelgetett komornyikja s Wesselényivel szőtt szerelmi regényének első édeszavú hegedőse: jó Gyöngyösi István, az Ű 1668-ik esztendejének egyik borongós téli reggelén nagy szomorúságra ébredett. A murányvári nyugodalmat fészket, hol bájós úrasszonya kegyeinek meleg fényén gondtalanul sütkérezve lágyan ömlő alexandrinusokat pöngtetett ki szép zöngésű kobzán, el kellett hagynia, hogy megint vitézi fringitát kössön oldalára. Megint, mondom, mert hiszen már volt része a kemény hadi élet viszontagságaiban. Gyöngyösi István ugyanis korának, sőt még a következő két évszázadnak is nemcsak legnépszerűbb epikus költője, hanem annak a forrongó, viharos időnek egyik legtípusosabb, legérdekesebb alakja.

A változatos életű lantos első ifjúságát mindez ideig homály fátyola takarja. Születésének helye és ideje kétséges. Mindössze annyi bizonyos, hogy a felvidéken s 1620 körül látott napvilágot. Gondos nevelést kapott és tudományos kiképzetésben részesült. A latin klasszikusokba, kivált az édeszavú Ovidiusba mélyedt el s e mellett, úgy látszik, jogi tanulmányokat is végzett. Valószínű, hogy korán árvaságra jutott s ekkor önéreje szorúlva, vándorbot után nyúlt. Első állomása Rozsnyón bna, hol az 1653. január 4-iki tisztújításon Gömörmege táblabírájává választották. De ez a pusztán

Pósa Lajos.

Síromra ha nem jut szemed harmatából:
Tán virág se fakad a szívem porából.

Rózsás kert.

Jaj de fehér a két orezád,
Mint a hó virága . . .
Gyere, kedves, egy-egy rózsát
Hadd csokolok rája!

No még egyet . . . ráadásul
Egy-egy levelesköt . . .
Rácsókolnám a világnak
Minden rózsás kertjét.

Az én kedvesemnek . . .

Az én kedvesemnek
Hajnali harmat a
Mosdója, fürdője,
Fehér rózsalevél,
Piros rózsalevél
A törülközője.

El is szállhatna
Tündérek kertjében
Nyúl rózsafára:
Minden aranymadár,
Minden ezüstmadár
Neki muzsikálna.

Gyönyörű virágom,
Tündérek kertjébe
Mégis minek szállnál?
Jer csak a szívemre!
Szebben muzsikálál,
Az ezüstmadárnál,
Az aranymadárnál.

Gyere, már a kis harang is
Könyörög estére,
Gyere, már a vadgalamb is
Haza száll fészkeré.

Kukucsálj ki valamelyik
Leveles bokorból!
Meg se kukkan, meg se mukkan,
Egy levél se mozdul.

Nini! mennyi tarka virág!
Erre kellett menni:
Az ő piczi lába nyomán
Fakadt valamennyi.

Gyujtsd meg csak a lámpásodat,
Szentjánosbogárka!
Vezess az én tündéremnek
Ölelő karjába.

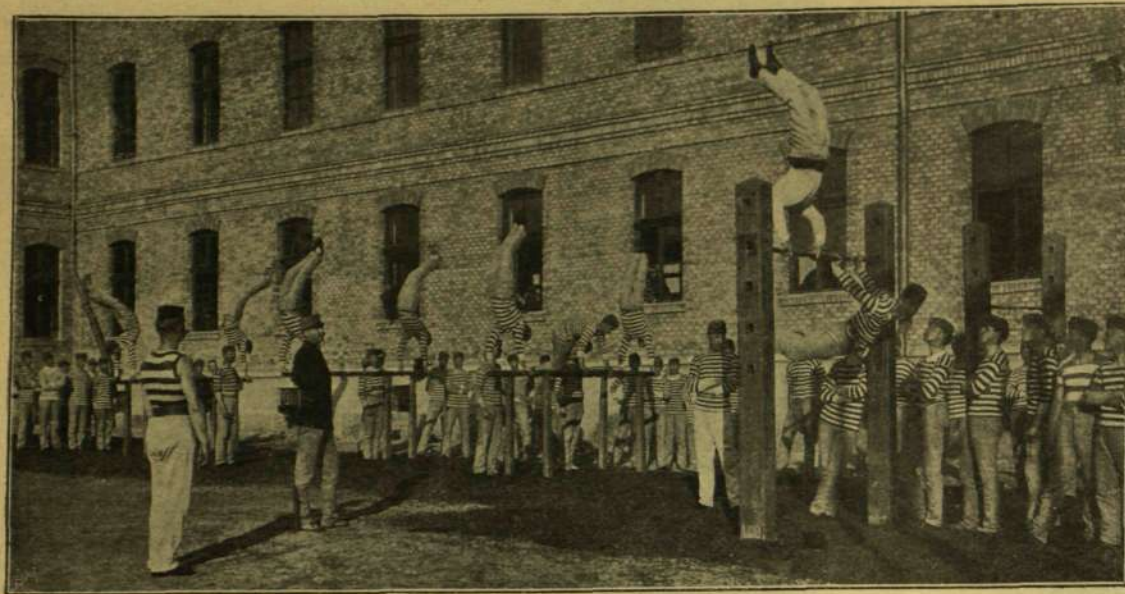
Szállj egyenest a hajába
Ragyogó csillagnak . . .
Aha, megvagy, te kis pajkos,
Mindjárt meg is foglak!

Jer csak haza, zöld erdőnek
Aranymókuskája!
Jer csak haza, majd bezárlak
Aranyalitkába!

Úgy-e megint sirtál?

Úgy-e megint sirtál? Könnyű ül a pilládon.
Sűrű barázdáját arcodon is látom.

Könnyedet ne sírd el, én zokogó lelkem!
Mivel sirtsz meg, ha ravatalon fekszem?

TORNÁZÓ-TÉR.

tiszteletbeli állás nem volt tetszésére való, s 1658-ban már a füleki helyőrségnél vállalt seregbirói tisztet Koháry István gróf főkapitányasága alatt. Szabad idejében itt már versírással foglalkozott s kedvenc Ovidiusát fordította. A művelt lelkű költő-seregbiró hire eljutott Wesselényi udvarába, s a murányi várúr 1659-ben komornyikjává fogadta Gyöngyösit. Az 1664-ben megjelent «Murányi Vénus» az amúgy is kedvelt komornyikot egészen a családhoz forrasztotta. Wesselényiek beavatták őt legbensőbb családi titkaikba, sőt abba az összeküvésbe is, melynek szálai a murányi várban szövődtek Lengyelországba nyúltak át. A hű és megbízható udvari ember több ízben megfordult Lengyelországban az összeesküvés ügyében s egyéb családi dolgok intézése végett Woienszky krakói kanonoknál, meg a Lubomirszky hercegeknél. Wesselényinek 1667. márczius 7-én bekövetkezett halála után az özvegy úrnő egyedüli bizalmasa maradt.

A daliás természetű, eleven vérű troubadour, bárhogy tisztelte legyen is úrasszonyát, a murányi vár puha kényelmében bizonyára nem tartózkodott valami szerzetesi szigorúsággal holmi apróbb szerelmi kalandoktól. Könnyű volt így őt nagy számú irigyeinek a már kezdődő hervadásában is felette hiú és féltékeny özvegy előtt bevádolni. Szécsi Mária végre is elhatározta, hogy bármily nehezen nélkülözze is, legalább egy időre eltávolítja Gyöngyösit a murányi udvarból. Érdekes azonban, hogy ezt az elhatározását nem szemtől-szemben mondta meg a költőnek, csak mikor 1668 őszén ügyei rendezése végett Pozsonyba utazott, onnan tudatta véle levélben. Egyszersmind balogi tisztartójának a következő utasítást küldötte:

«Balogi tisztartónknak, Bickny Istvánnak adassék.

Isten megáldjon! Im, Gyöngyösi István, a ki komornyik volt, bemegeyen balogi kapitányságra. Azért melly házban ennek előtte a kapitányok laktanak, azon házat tisztítsd ki, lakjon abban. Mivel pedig conferáltuk Babuluska nevű falucsukát, azt is mindgyárt bocsásd per manus. És jóllehet, most arról semmi írást nem adtunk, mindazonáltal Isten haza vivén, neked is tudtadra adjuk: mi formán bocsáttuk kezébe. Ezek után Isten veled. Datum Posony 28 X-bris 1668. Asszonyod G. Anna Mária Szécsi.*

A büntetés tehát száműzetés volt a balogi kapitányságba. De imhoh az asszonyi ügyes politika! Míg egyik kezével sebet szúr, a másikkal rózsát szór. A számkivetett költőnek utra-

valóul egy falut ad; bár Gyöngyösi szívesen lemondott volna Babuluskáról — Murányért. De mit volt mást tennie, ha csak úrnőjét még jobban magára nem akarta haragítani. Szedte nagy bán sátorfáját s elköltözött a balogi kapitányok házába. És ha még legalább ezután nyugvása lett volna. Dehogy volt! Az ármány kigyói folyvást sziszegtek ellene, s az átkozott hirharangok Balogról is egyre átcsilingeltek Murányba. A szegény száműzött hiába iparkodott «maga töredelmes megalázásával» és «másoknál mellette való törekedésével» úrnője szívét megengesztelni. Végre is a véletlennek, vagyis inkább ellenségeinek köszönhetette szomorú sorsa fordulását.

Úgy történt, hogy egyike amaz «átkos hirharangok»-nak, bizonyos «Dósáné Asszonyom», Szécsi Máriának levelet írt, a melyben olyan váddal illette a balogi kapitányt, a mi a már szinte betegesen érzékeny asszonyt, úgy látszik, minden eddigieknél jobban bántotta. Meg talán szükségét is érezte már Gyöngyösi hű szívének és ügyes kezének egyre növekedő anyagi zavarában s az összeesküvés következtében mindjobban fölé tornyosuló veszedelemben. Elküldte hát Gyöngyösinek az árulkodó írást és felszólította, hogy tisztázza magát a vád alól.

AZ ELŐCSARNOK.

AZ ÚJ BUDAPESTI HADAPRÓD-ISKOLA. — Erdélyi fényképei után.

* Az Országos Levéltárban levő eredeti kéziratból először közölte Pauler Gyula a «Századok» 1870-iki évfolyamában.

Ekkor írta Gyöngyösi a következő klasszikusan szép levelet, mely — bár nincs rim-foglalja — költemény s melynek a «Murányi Vénus», «Kemény János», «Charilila» és társaik mellett van a méltó helye:

«Nekem holtig való kegyelmes Asszonyom. Az Nagyságod méltóságos levelét Dósáné asszonyom includált levelével alázatosan vettem. Csudálatos az világi dolgoknak eventusa. Gyakorta az mellyek vizsgálatásra céloznak, azok szomorítást hoznak; az kik szomorítani igyekeznek, azokkal vizsgáltatik az megkeseredett lélek. Vádolás volt czélja Dósáné Asszonyomnak, s azzal kedvetlenséget okozhatott volna inkább, mint eörömet; de nekem olly kedves dolgot vitt végben, az mellyet más eszközök által sok fáradsággal sem tuttam volna végben vitetni. Az lymbusbéli szent Áttyák az óó Testamentomban, az Purgatoriumbéli lelkek az újban nem óhajtják jobban szabadulásokat, mint én azt, hogy az Nagyságod néhai kegyelmességéből szomorú számkivetett voltomban, bár csak egy lineából álló parancsolattal vizsgáltatnám valaha: de mióta azon Nagyságod kegyelmességének nem reméltem metamorphosisával neheztelessében jutottam Nagyságodnak, azolta sem magamnak töredelmes megalázása, sem másoknál mellettem való törekedése nem engesztelhetett annyit ellenem megkeményedett szívem, az mennyit Dósáné asszonyom panasza, nem reméltem szerencsémre, cselektetett Nagyságoddal, eó adván arra okot, hogy nekem is, el felejtett szegény Remete szolgájának méltóztatot levele által itt való szolgálomban parancsolni, az mellyel menyire újultam annak előtte kétségben fetrengő reménységemben meg nem irhatom. Noha ennek is más talám az mysterium, hogy sem mint az én edgyűgyűségem érti, mind azon által ha ugy nincsen is, de elhittem én magammal ezen Nagyságod parancsolattal, hogy ellem megkeményedet szívem logítani (igy!) kezdett, vagy az üdö, vagy sokokban méltatlanul vádoltatásomnak kinyilatkozása. Kérem alázatosan Ngdát, ha úgy nem volna is, az mint elgondolom, ne bányia, hadd hízkelgyem magamnak vele.

Kegyelmes Asszonyom, bizvást ünnepet írhatna az Lőcsei kalendarium holtom után az én nevemre, és a Szűzeknek serege Litánia gyalánt áhétatosan énekelhetné a processióban: Sancte Gyöngyösi, ora pro nobis — ha oly terelemes lehetnék Istenem ellen cselekedett bűneimről, az melly megkeseredett vagyok azon, hogy illy nagy kedvetlenségben jutottam Nagyságodnak. Vayha néhaj kegyelmességének bár csak némelly részecskéjében juthatnék

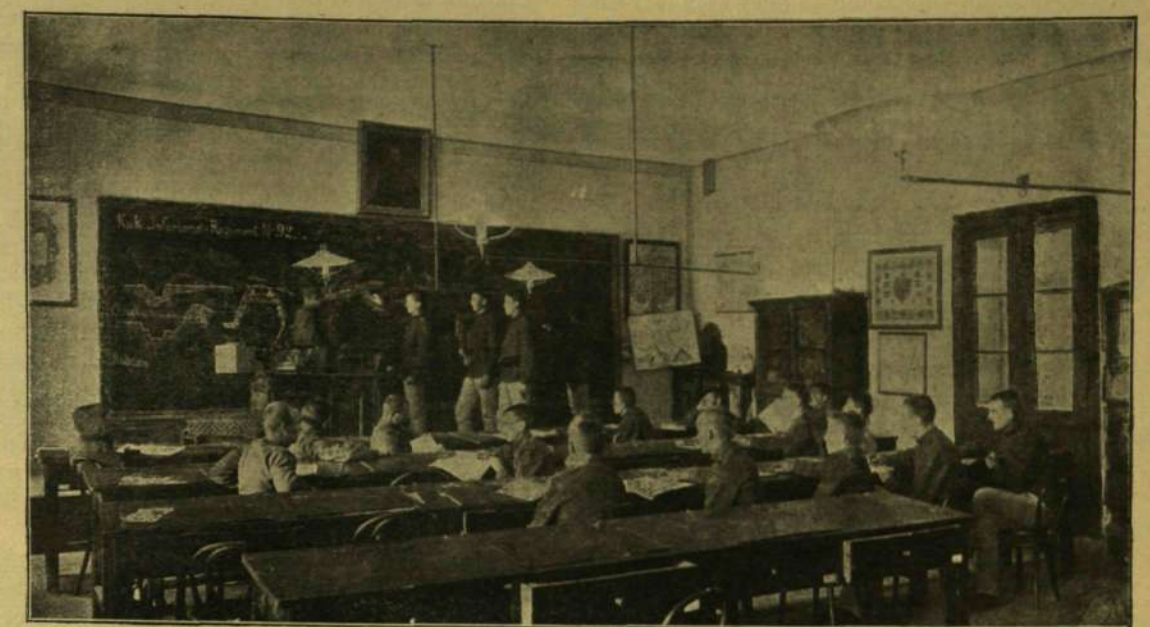
megegh valaha, kész volnék akar melly poenitentias szenvedésre: noha nem vétettem soha annyit, az mellynek érdeménél már is többet nem szenvedtem. Keservessen jutnak eszemben azok, az mellyekkel engemet eleitől fogvást az Udvar érdemtelül rongált. Bokros szerencsétlenségim nem elégedének meg azzal, hogy az elmúlt esztendőkbéli sok rövidséges szenvedésim után, (az mikor kakas nélkül is kotlanak vala az jércék) végre bizony merő gyermeki mendemondákból származott s ok nélkül okozott gyonos (igy!) gondolkodásokra, s azokból valamely subtilizáló elmének helytelenül inferált consequentiáira nézve az én Kegyelmes Asszonyom eó Nga kegyelmességéből proscríbáltam: ha dom az mikor már az Udvarnak habjaiból kikélt, azoknak hányatási után valami kevés megpihenést (noha csak inter spem et metum [remény és félelem közt]) mostani Remeteségemben remellenék, akkor sem enged az udvari tündérség nyugovást, hanem mint hogy ki fogyott volt immár talán más mesterségéből, az szolgálomról vészen okot ok nélkül s azt nem tudom micsoda deli Diánának, Szép Helénának, s kaczer Vénusnak hirdetővén, olyat töl a tűzre, s újabb neheztelessé támaszt el- lenem.

megegh valaha, kész volnék akar melly poenitentias szenvedésre: noha nem vétettem soha annyit, az mellynek érdeménél már is többet nem szenvedtem.

Keservessen jutnak eszemben azok, az mellyekkel engemet eleitől fogvást az Udvar érdemtelül rongált. Bokros szerencsétlenségim nem elégedének meg azzal, hogy az elmúlt esztendőkbéli sok rövidséges szenvedésim után, (az mikor kakas nélkül is kotlanak vala az jércék) végre bizony merő gyermeki mendemondákból származott s ok nélkül okozott gyonos (igy!) gondolkodásokra, s azokból valamely subtilizáló elmének helytelenül inferált consequentiáira nézve az én Kegyelmes Asszonyom eó Nga kegyelmességéből proscríbáltam: ha dom az mikor már az Udvarnak habjaiból kikélt, azoknak hányatási után valami kevés megpihenést (noha csak inter spem et metum [remény és félelem közt]) mostani Remeteségemben remellenék, akkor sem enged az udvari tündérség nyugovást, hanem mint hogy ki fogyott volt immár talán más mesterségéből, az szolgálomról vészen okot ok nélkül s azt nem tudom micsoda deli Diánának, Szép Helénának, s kaczer Vénusnak hirdetővén, olyat töl a tűzre, s újabb neheztelessé támaszt el- lenem.

Átkozott hir harangok! Vagyon-e még valami hátra, az mellyel az én kegyelmes Asszonyom eó Nga elméjét ellenem zavarjátok? Az ki az szolgálomra erre okot talált, talál az a napnak makula nélkül való tiszta fényében is homált. Ilyen igazságból állottak mind azok is, az kikkel eleitől fogvást vádoltatott az én ártatlanságom. Ha ollyan volna azon szolgáló, az mineműnek Ngd előtt hirdetik, mint hogy én már éppen szerzetes zabolya alá fogtam életemet, kereszt vetés nélkül csak reá sem mernék nézni, félvén az tentatiótul, de mint hogy szintén olly edgyűgyű, mint magam, borzongozás nélkül reméltem szolgálattal. Vagyon ugyan (megvallom) egy kis specialitás rajta, mert szintén ollyan félsoldérú, mint Hamula uram néhaj Diligója (!) de azzal nem csinál az én alhatatos szivemben borzongozást. Az jószág conscriptióján iten levő Ngd szolgálói ocuálhatták s való- ságos relatiót tehetnek Ngdnek fölé. Ell szökése fölél ne gondoskodgyék Dósáné Asszonyom, az Ngd parancsolattal szerént léssen olly vigyázás réa, hogy nem távozik messze az vártul, noha másképpen sem szökevény.

Sok az én keresztet, kegyelmes Asszonyom! De az melly Isten ezeket ütök itéleti szerént réam eresztí, bizony azon Isten üdövel elveszi vállaimról, s ha fényes napot nem is, nekem is viraszt valami homályos hajnalt valamikor. Azonban engesztelje az Szent lélek az Ngd ellenem megkeményedet szívét, mostani neheztelessé fordítsa kegyelemre s ösmertesse meg

TANTEREM.

ezt Ngoddal, hogy az eó szegény legénysége bizonyos tekkelés szolgálja Ngodnak.

In Arce Balog, 4. May 1669. Az szegény Gyöngyösi István.*

Mint egy epekedő, búsongó bájos virágének, úgy cseng át hozzánk ez a levél két század év távolából. Csoda-e, ha a poesis iránt fogékony s művelt lelkű Szécsi Mária szívét is megengesztelte s «ha fényes napot nem is, valamely homályos fényű hajnal» virrasztott a költőre. Egy évi távollét után már ismét ott van Murányban urasszonya mellett s a legjobb tehetsége szerint iparkodik annak immár mindenfelől szorongatott ügyeit szolgálni. A Wesselényi-féle összeesküvés szálainak nyomozására kiküldött Károly lotharingiai herceg őt is gyanúba fogta s mint a szövetség részesét a füleki várba záratta. Gyöngyösi ártatlansága tudatában tizenegy fogolytársával Szelepcsényi érsek útján kegyelemért folyamodott Lipót császárhoz s jótállás mellett szabadságot is kapott. Ezt megint arra használta fel, hogy Bécsbe sietett fogságban sinylődő úrnője után, ha valamit lendíthetne sorsán. Ott is maradt mindaddig, míg 1676 októberében a szegény beteg és végképen megtörtött Szécsi Máriát Csáky László

* Eredetije a költő kiválóan gondos és szép kézírásában az Országos Levéltárban.

RAJZTEREM.

AZ ÚJ BUDAPESTI HADAPRÓD-ISKOLA. — Erdélyi fényképei után.

gróf jótállása mellett Kőszegre internálták. Ekkor könyes búcsút vévén hajdani szép «Vénus»-a romjaitól, édes-bús emlékeivel Krasznahorka-Váralja csöndjébe vonult.

Lampérth Géza.

AZ ÚJ BUDAPESTI HADAPRÓD-ISKOLA.

A budapesti régi közös hadseregbeli hadapródiskola helyébe, — mely hosszú évek során a most már teljesen lerombolt Újépület egyik oldalszárnyában volt — a Lipót-mező-dűlőben, szemben a «Szép Ilona» kirándulohelyével, egy nagy és díszes épület emelkedett: a hadapródiskola, melyet 1897 január havában már rendeltetésének át is adtak.

Ezen hatalmas épületesoport helyén nem rég még szőlőskertek voltak, a telek egy részét pedig a műszaki katonák gyakorlóteréből vették el, s most körülbelül oly nagy, mint a régi «Újépület»-nek most már pusztán álló hatalmas telke.

Ezen nagy térség közepén állanak az iskola pavillon-rendszerű épületei, melyek egyik oldalán a magas kőfallal övezett kert, másfelől pedig a gyakorló és játszóhelyek terülnek el.

A főépületben laknak a hadapródok; ennek pinczehelyiségeiben vannak a konyhák, éléskamrák és a gőzfürdők egy része. Ezek felett rendezték be a vívő- és téli tornacsarnokokat, melyeknek falai az újabb hadjáratokban az ellenségétől elvett fegyverekkel vannak fölékesítve. E helyiségek szomszédságában vannak a növendékek közös étkező-helyiségei. Az első és második emeleten a tanterem és a közös hálószobák vannak. A többi, különálló épületek egyikében van a kórház, mely berendezés és czélszerűség tekintetében valóban párját ritkítja. Egy másik épület a felszolgáló legénység számára van berendezve; külön épület foglal el a nagy gőzmosó, valamint a loistálló is.

Közvetlen a tágas gyakorlóter mellett van az intézet nyári uszodája, mely egy 700 □-öl területű vizgyűjtő-medenczéből kapja vizét. Ezen vizgyűjtő és uszoda télen korszolyapálya gyanánt szolgálnak.

Van az intézetnek külön csinos kápolnája is, melyben négy száz személy fér el.

Az iskola négy száz hallgató részére van felszerelve s összesen 800,000 forintba került. Az építkezéshez 1895-ben fogtak Láhne és Strengel építésszek, a kik minden tekintetben kifogástalan munkát végeztek.

Az osztrák-magyar hadsereg jelenleg 12 gyalogsági (Budapest, Bécs, Prága, Lobzsov, Gyula-Fehérvár, Trieszt, Nagy-Szeben, Karthaus és Liebenau, Pozsony, Innsbruck és Temesvár városokban); egy lovassági (Morva-Fehértemplom), egy tüzérségi (Bécs) és egy utász hadapród-iskolában (Bécs) képezi ki leendő hadapródjait.

A hadapród-iskolából kikerült növendékek nemcsak azonnal alkalmazhatók lesznek mint csapatbiztosok, hanem oly tudományos kiképzésben is részesülnek, mely azután a magasabb katonai tanulmányoknak is alapul szolgálhat.

A hadapróddá váló kiképzés négy évig tart ezen intézetben, hol a tetleges és nyugalmazott katonatisztek, katonai tisztviselők s altisztek fiait 12 forintot, a tartalékos tisztek, valamint udvari és állami tisztviselők fiait 60 forintot, mások pedig 120 forintot fizetnek évente. A hadapródiskola első évfolyamába való felvételhez a testi és erkölcsi kelleknek kívül szükséges, hogy az illető legalább 14 éves, de 17-nél idősebb ne legyen, és ha gyalogsági hadapródiskolába akar belépni, megkívánatik, hogy valamely középiskola 4-ik osztályát, ha pedig tüzérségi vagy az utász-hadapródiskolába kívánkozik, akkor valamely középiskola 5-ik osztályát legalább elégséges eredménnyel elvégezte legyen. A növendékek, ha a 4-ik évfolyamot elvégezték, mint hadapródok lépnek a tényleges szolgálatba; azok, kik «kitűnő» vagy «jó» eredménnyel végezték a 4-ik évfolyamot, a tüzérségnél és az utászoknál mindíg, a gyalogságnál azonban csakis, ha az állomány viszonyai megengedik, rögtön tiszthelyettesekké neveztetnek ki.

A hadapród-iskolák tanári karát e célra különösen minősített katonatisztekkel állítják össze, az iskola parancsnoka pedig rendszeren egy magasabb rangú tisztséget szokott lenni. A hadapród-iskolák, valamint a katonai akadémiák a cs. kir. közös hadügyminisztérium 6-ik osztályának vezetése alatt állanak.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ EMLÉKFÁI.

Szép eszmét pendített meg Darányi Ignác földmivélségi miniszterünk, midőn az évi november hó 19-én meleg hangú körlevelet intézett a hatóságokhoz, egyesületekhez, földbirtokosokhoz s azok útján az egész ország lakosságához, hogy boldogult Erzsébet királyné emlékeztetésé mellett hosszabb életű fákat ültessenek az ország minden részében. November 19-ikét, Erzsébet napját választotta a miniszter e szép felhívás kibocsátása napján, azt a napot, a melyet eddig örömtinőbb szoktunk szentelni, hogy szeretett s minket szerető királyné életéért, boldogságért könyörögnünk, a mely azonban mostantól kezdve gyásznap lesz rák néve mindenkor. A miniszter körleveléből mi is közöljük a következő részletet:

«Mily szép és nemes elhatározás lenne, — mondja a felhívás, — a mai emlékeztetés napon, mily igaz kifejezése lenne az országos gyásznak, ha hegyen és völgyön, a városok népáradata s a csöndes falvak egyszerű lakói közt szomorúfűz, terebélyes hárs, viharral daczoló tölgy és örökzöld fenyő hirdetének a ő emlékeztetés! Bár igaz, hogy az a tekintet, melynek mosolya egykoron egy nemzet jövőjének hajnalpírja volt, szobrász vésoje által megörökítve nézned le reánk s kalapbrévén állunk meg majd egy emlékszóbor előtt, melynek parányait szinte csodás lelkesedéssel hordta össze szegény és gazdag hálája és hűsége: a kegyeletnek ezeknél az emlékeknel még sem szabad megpihenni! Mert a kinek bölcsője ott ringott egy erdősorozáta tő bübbajos partjain; a kinek kedélye annyiszor vidült föl erdeink zúgó fái közt és a kinek sebzett lelke oly édes enyhülést talált távol vidékek mítoszi ege alatt magasba nyúló százados erdők mélyén; a ki a természet szépségeinek oly csodálójá volt: annak emléket fák millióinak kell hirdetnie, annak tisztelgetnie, mint az ó-kor mesés világában, annak tisztelgetnie kell támadniok, hova áhitattal közeledjék az utas; hol a fáradt vándor a nap heve ellen enyhelyet találjon s nemes érzelmekre gerjedjen a kedvek! Az emlékfáknak, fa csoportoknak s kedvező körülmények között egész kis ligeteknek ültetésére alkalmas helyet nem lesz nehéz találni sehol; de ne maradjon jeltelen az országban egyetlen tája se, melyet a megdicsőült királyné valaha meglátogatott. Az ültetett fák, csoportok, vagy ligetek Erzsébet királyné emlékfái nevet viseljenek és legyenek ily főiratú táblákkal meg is jelölve, hogy azokat mindenki gondozásban részesítse, bántalmazástól megkímélje»...

AZ ÖRÖK BÉKE ÁRA.

Kétségtelen, hogy rendkívül nagy haszna volna az emberiségnek abból, ha az orosz csárának az örök békre vonatkozó javaslata megvalósulna; de kétségtelen másrészt, hogy ha hirtelen megvalósulhatna, (a miről különben alig lehet szó), rendkívül nagy változásokat idézne elő.

Igy például csak Európában jelenleg mintegy

4 millió katona van békeállapotban is, háborúban legalább 12 millió. Ha ezt az óriási tömeget, melynek hivatása a háború s a melynek minden percében készen kell lenni erre, rögtön elbocsátának, rendkívül megszorodnék a munka nélküliek száma. Különösen éreznék ezt nálunk, a németeknél és francziáknál, de még az oroszoknál is, mint a hol különösen nagy a katonák száma.

Nagy gondot okozna ezen kívül a sok fegyver értékesítése. Egy részét talán át lehetne más célokra is alakítani, de már az átalakítás is nagy költségbe kerülne; azonban némely tárgyakat, különösen a rendkívüli költséggel előállított hadihajókat, melyek száma 2500-nál több, kereskedelmi hajókul sem lehetne használni s anyagértéket sem térülne meg eladás esetén. A katonai ruházatot még legkönnyebb volna értékesíteni, továbbá a kaszárnyákat is, bár itt is sokat vesztenének el.

Rendkívül nagy volna továbbá a veszteség azokban az iparágakban, melyek a katonasággal állanak összeköttetésben. Maguk a fegyvergyárak és hadi kikötők munkásai százezrekre mennek s ezek átözönölnek más iparágakra, a munkabért nagyon lenyomná; de másrészt nem csekély költségbe kerülne az államnak, hogy végkielégítést adjon nekik és segélyt addig, míg más helyen kapnak kenyeret. Még nagyobb lenne a baj más iparágaknál. A kőszénbányák, vashámorok s ércgyárak vesztesége igen nagy volna, ha katonaság nem lenne többé s nem lehetetlen, hogy ezt a csapást az egész ipar megérezné s nagy válság állana be.

Volna még e rögötni lefegyverkezésnek — bármily különösnek látszik — erkölcsi ára is. A katonai szolgálat ugyanis jelenleg igen sok fiatal emberre nézve valóságos nevelő-intézet, s így társadalmi szempontból nagy fontosságú különösen oly országokban, hol a társadalom még nem fejlődött ki s önállósága nincs. Ezt az erkölcsi tényezőt hirtelenében nagyon nehéz volna pótolni, különösen a fentebb említett következményeket tekintve.

Azonban mindezek a károk és veszélyek csaknem elenyésző csekélységek ahhoz képest, hogy milliókat lehet ismét jövedelmező munkára használni fel, hogy az államháztartások helyzete egy csapásra gyökeresen megváltozik s hogy a szabadság s az egyesek önérzete emelkedni fog. Az örök béke ára nagy, de áldásai sokkal nagyobbak.

KUTYÁK HADISZOLGÁLATBAN.

Majd minden állam hadseregénél történtek már kísérletek abban az irányban, hogy leg-hívebb és felette tanulékony háziállatunkat, a kutyát hadi szolgálatra alkalmazzák. És ezek a kísérletek legtöbbször kielégítő, sőt néha valóban meglepő eredményeket mutattak fel.

A kutya tájékozódó és szagló képességei, gyorsasága, ébersége, engedelmsége és az emberénél jóval kisebb teste, minek következtében nehezebben vehető észre az ellenség által, — mind olyan jó tulajdonságok, melyeket kiképzés (dressura) által igen jól lehet értékesíteni. A ki valaha kutyával bánt, jól tudja, mennyire ragaszkodó és tanulékony állat ez és a kiképzés, bár némi türelmet kíván, de nem mondható nehéznek. Hogy a kutyának melyik fajja legalkalmasabb tanulásra, az körülbelül mindegy. Mindegyik fajnál — és ez érdekes — igen különböző az egyes állatok tehetsége, s ezt már kőlyök korában tapasztalni lehet. Mégis általában mondható, hogy a pudlik, vizslák és a juhászkutyák tán a legtanulékonyabbak.

Lássuk azonban, hogyan történik a katonai célokra való különleges kiképzésük?

Első sorban is jól megválasztják az oktatót, a kinek csendes, nyugodt vérmérséklettel kell bérni és szeretnie kell az állatokat. Mikor ezeknek a követelményeknek megfelelő, ügyes altiszte, vagy közembert találtak minden betanítandó kutyához, rendszerint egy tiszt felügyelet alatt kezdetét veszi az idomítás.

Megjegyzendő, hogy fél éves kora előtt nem célszerű a kutyát oktatás alá fogni, mert megtörténhetik, hogy a tanítvány kifejeletlen képességei miatt még nem érti meg, hogy mit

kíván tőle a mestere. Előbb fel kell ezeket a képességeket ébreszteni benne lassan, fokozatos követelmények által. Mindenek előtt szükséges, hogy megértse a kutya, mit kívánunk tőle és csak ha már ezt felfogta, akkor szabad vele végrehajtatni a parancsot. Ha egy gyakorlatot végre tud már hajtani, ezt mind addig kell vele ismételtetni, míg teljesen meg nem tanulja. Különbösen a szegény állat összezávarná a régit az újan tanultakkal, a min pedig igen bajosan lehetne segíteni.

A büntetéseknek is óvatosan kell eljárni. Jó oktatásnál alig is kell büntetni; de ha szükség van rá, gondolja meg az oktató, érti-e az állat a parancsot! Lassú felfogást soha, csak az engedelmiséget szabad és kell büntetni.

Az idomítás a zsinóron való vezetéssel kezdődik. Eleinte a fiatal állat ugrádozik, megáll, vonakodik, de ha beszélnek hozzá, simogatják, lassan észre fog térni és engedelmeskedik. Ha nekifekszik a zsinórnak és húzhatja magát, egy könnyű kis ostorral gyengén szabad bízattatni.

Ha már a zsinóron való vezetést teljesen megszokta, akkor veszi kezdetét a legnehezebb és legfárasztóbb munka: rá kell szoktatni az állatot, hogy vezetőjén kívül semmi egyébire ne ügyeljen, a mikor zsinóron van. E célból már egész kőlyök korától kezdve a laktanyát csak zsinóron vezetve szabad elhagynia.

A hadi szolgálatra való különleges kiképzés az «apportirozással» (nincs rá jó magyar szavunk) veszi kezdetét. Ha már ebben ügyes és vezetője által észrevétlenül elejtett tárgyakat is visszahoz, akkor arra kell megtanítani, hogy egy segéd által előre vitt tárgyat visszahozzon a tanítójához és viszont elvigye a véghez. Ezt a gyakorlatot később nehezebbé teszik az által, hogy vagy a tanító, vagy a segéd elrejtőzik és a kutyának fel kell őket keresnie. Ekkor kezdetét veszi a jelentési tászkával való gyakorlat.

Miután a kis börtáskát a kutyának megmutatják, ráerősítik a nyakán lévő szjira és egy darab papírt dagnak belé úgy, hogy a kutya azt észrevegye.

Azután a régi mód szerint küldözik a segéd és az oktató egymáshoz, eleintén valami tárggyal, a mi később elmaradhat, ha az eb észrevette, hogy a táskát a földre.

Mikor már ebben teljesen ügyes, ugyanezt a gyakorlatot falvakban is végrehajtatják és éjjeli sötétségben is. Ha aztán egyszer ezt a gyakorlatot jól megtanulta és kedvvel csinálja, akkor végre fogja hajtani, ha más fűzi is zsinórra, nem az oktatója; az egész hadi célra való kiképzésnek pedig ez a végső célja.

Hanem bizony sok-sok türelem, gond, fáradtság kell ahhoz, hogy idáig eljusson az ember.

Rendszerint minden kiképzés alatt beáll az az időpont, a mikor a kutyának unalmassá válik a tanulás és ekkor az oktató részéről igen nagy ügyesség, hogy úgy mondjuk, különös tapintatossággal szükséges, a míg ezt a nehézséget is legyözi.

Természetesen nagyon súlyos tárgyakat hosszú darabon nem bírna el a kutya, de egy tölténnyel teli börtáskát rá lehet esatolni. És milyen megnyugvás az harc közben, mikor a katonák majdnem összes töltényeiket kilőtték és egyszerre csak megjelenik köztök a hű eb, a nyakán levő táskában egy jó csomó tölténydobozt hozva. Ha ez kiürült, a kutya visszafut a hátul lévő tartalékhoz, ott a töltény kocsikból újra telerakják a táskáját és így hordja előre szakadatlanul a várva várt löszert.

Hát az előőrsön álló őrszem mennyi hasznát veheti a kiképzett éber állatnak! Sötét éjjel, szeles időben hiába mereszti a szemét szegény katona, alig lát egy lépésnyire maga elé. Egyszerre halk esaholás kelti föl figyelmét.

Idegen ember közeleg az előőrs felé. Nesztelenül kapja az őr czélba fegyverét és nyugodtan várja, hogy az ellenség jön-e feléje.

Az éberség a kutyával vele születik, csak az a baj, hogy a morgás gyorsan átme gy nála ugatásba.

Eleintén ezt tütni kell, sőt ha magától nem lenne figyelmessé idegen személy közeledésére, figyelmeztetni kell rá.

Ha már eléggé éber az eb, csak akkor szabad az ugatását czirogatót megnyugtattással, esetleg gyöngye ostorütéssel halkítani, a míg hozzászokik, hogy csak morognia szabad.

Sebesültek fölkeresésére is kifünően használható a kutya, de már nem mindenik. Ki kell erre a célra a legjobb szimatút választani. Elsőben apportirozni kell tanulnia, aztán vezényezőre ugatni s végül általa el nem bírható dolgokat ugatás által jelezni.

Legnehezebb arra megtanítani a kutyát, hogy csak embert jelezzen ugatásával, egyéb dolgot ne. Ebből a célból egy ember elrejtőzik valami bokorban és pl. egy hátú bórindót, vagy puskat szintén eldugnak valahová. Ha az eb az eldugott tárgyat ugatja, meg kell dicsérni, de további keresésre küldeni. Ha az embert fedezi fel és az előtt ugat, akkor szintén meg kell dicsérni, de egyúttal zsinórra kötni, hogy megértse, miszerint kötelességének eleget tett.

A jelentési szolgálatban a legmegbecsültebb a kutya. Folyókon, ember és ló által teljesen járhatlan területeken az eb ügyesen, könnyedén át tud haladni és a jelentési czédulák gyorsan, megbízhatóan viszi rendeltetési helyére. Bizony, egy jól kiképzett kutya fölér ügyesség és pontosság dolgában több emberrel is.

A jövő háborúban valószínűleg nagy szerep jut majd a mi ragaszkodó, hű állatunknak, a kutyának. K. F.

AZ ÉGBŐL HULLÓ KÖVEK.

Irta Hoffmann Ottó.

Az évnek egyik hónapja sines olyan gazdag hullócsillagokban, mint a november. Ha lehet mondani, hogy naponként átlag 7 millió hullócsillag esik a földre, akkor novemberben ennek a számnak a tízszeresét kell fölvennünk átlagnak. Nem a véletlen műve ez. November hónapban ugyanis a föld pályáján két meteor-rajjal is ütközik össze, és ezen összeütközés természetes következménye az, hogy a hatalmas vonzóerejű föld magához ragadja az apró és könnyű hullócsillagok ezreit, sőt millióit is.

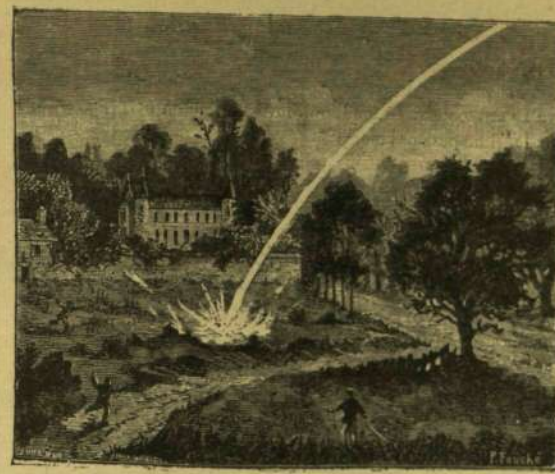
Az első találkozás november 14-én volt, a második pedig 23-án. Ezzel az utóbbival akarunk jelenleg bővebben foglalkozni.

Egy osztrák katonatiszt, Biela Vilmos, 1826-ban egy üstökös csillagot fedezett fel, mely, mint a számítás mutatta, valamivel több mint 6 év alatt kerülte meg a napot s így 1846-ban is kellett volna látni. Csakhogy — csodák csodája — egy üstökös helyett kettőt láttak a csillagászok. Biela üstököse, nem tudni miért, kettévált s mint ikercsillag folytatta útját. Később a kettős üstökös egyáltalában nem volt többé látható. Elveszett teljesen; csak később tudtuk meg, mi lett belőle? 1872 november 27-én ugyanis remek csillaghullás következett be. Hasonló tüneményt észleltek 1885 november 27-én. Több mint 200,000 hullócsillagot számláltak meg azon a napon s egyes helyeken hópehelyként hullottak alá a tüzes, fénylő szikrák. A sok fényes meteor azonban egynek kivételével, mely Mazapilban, Mexikóban esett a földre, mind porrá égett odafőn a magasban s csak finom porszórattal telteni a levegőt. Ez az egyetlen leesett kődarab azonban kétségtelen a Biela üstökösének volt alkotó része.

Lehullott üstökös! Egy egész világkatasztrófa történetének utolsó jelenetét látjuk képzeletünkben. Az a kődarab, mely most a new-yorki múzeum egyik üvegszekrényében foglal helyet, végső szárgulott már az egész naprendszeren, óriási sebességgel millió meg millió mérföldet téve meg. Lehet, hogy eredetileg egy más rendszerről származik, mint a miénk, és anyaga valamely smaragd zöld színű napvilágából való, a hol a földről mit sem tudnak.

Ki pillanthat bele a természet titkaiba? Hogy ezek a lehulló kövek nem a föld légkörében képződnek, mint régekte hitték, hanem az égből erednek, az több mint bizonyos.

A mazapili meteor nem első, mely kőbor életét a földről fejezte be és nem is utolsó. Már sok gyönyörű meteort láttak a földre esni. Így nem rég Madridban is, a spanyol fővárosban. 1896-ban történt, egy februári napon dél előtt, a mikor egy óriás kékes-fehér fényben csillogó meteor jelent meg a város felett és nem sokára nagy robajjal széjjel szakadt. A porfelleget a magasban még órákig látták, nem

A MONTPREISI METEOR ESÉSE (1859).

A MADRIDI BOLID (1896).

sokára pedig megtaláltak egyes kődarabokat is, melyek ebből a meteorból származtak.

Régebben, 1803-ban l'Angle francia községen valóságos közpör hullott alá, mely kárt nem tett, de hasznos volt annyiban, hogy a tudományos világot meggyőzte arról, miszerint ezek a kövek nem legköri termények, hanem az égből hullanak alá. Akkor valóságos forradalmat idézett elő a tudós világban. Az égből! Ez a két szó mennyi új talányt ad fel a gondolkozó emberiségnek. Hogyan keletkeznek ezek a kövek? Erre különböző magyarázatok vannak ugyan, de nem mondhatjuk egyiket sem teljesen kielégítőnek.

Feltűnő minden esetre az, hogy ezek a kövek tökéletesen megfelelnek a föld egyes régebbi kőzeteinek, s bizonyára ez a körülmény késztetett egyes tudósokat arra a föltevésre, hogy az égből hulló kövek a föld vulkánjainak termékei. Igen, de hogyan? fogják sokan kérdezni. Ennek a magyarázata igen egyszerű.

Hogyha valamely testet, például egy ágyúgolyót 11,200 méternyi kezdősebességgel lövünk ki a földről, az nem esik többé vissza. Korunkban a Krakatoa vulkán kitörésénél tapasztalták, hogy egyes anyagrészek még 20,000 méter magasba is felrepültek. Mily könnyen lehetséges, hogy az őskor vulkánjai még nagyobb erővel lökték ki a forrongó lávaanyagot úgy, hogy a kilőtt anyag nem esett többé vissza a földre, hanem az űrben keringett ismét tovább. A többi égitestek, a Vénus, a Mars, a Jupiter, stb. hasonló módon szaporíthatják a meteoritok és hullócsillagok számát. Sőt mi több: esély vonzó erejű égitesteknél már kis erő is elegendő, hogy a vulkánoknak ilyen heves hatását előidézzék. Így például a holdon már 1920 méter kezdősebesség is elegendő, hogy a kiröpített kő ne essék vissza a hold talajára. Ezek a kövek elrejtés nélkül az űrben, a míg valamely világra ismét le nem esnek.

Egy másik elmélet azt tartja, hogy az égből hulló kövek összeütközött, szétmorzsolts világoknak a roncsai. Tönkrement világok! Milyen szomorúan hangzik az. Az ember mindjárt arra

gondol, hogy ennek a földnek, a melyen lakunk és a melyet annyira szeretünk, majdan szintén az lesz a sorsa, hogy darabokra zúvva, valamely idegen naprendszer különböző világaira fog hullani. Ama darabok közt lesz majd az az anyag is, a mi valamikor Szép Heléna karját alkotta, meg a Nagy Napoleon szívét...

Az ember nagyon is ábrándozóvá lesz, ha a hullócsillagokra veti tekintetét.

Részemről azt tartom, hogy a hullócsillagok meg a holdok egyszerűen az üstökösök szétbomlásából keletkeznek. Hogy ezek a kőszégitestek viszont hogy jöttek létre, erről most még nem lehet beszélni. Annyi bizonyos, hogy az üstökösök nem lehetnek olyan világok, melyen emberek is élhetnének, a mint azt Derham angol teológus és Jules Verne, a hírvesz francia regényíró képzeltek. Akárhány csillagot láttak már az üstökösök testén átragyogni, a mi arra mutat, hogy ezek bizony csak gázból vagy meteorok halmazából állanak. Természetes, hogy az ilyen test csakhamar szétmállik és hullócsillag-rajjal változik át.

Ilyen volt a Biela-üstökös is, melynek elpusztulása után rendszerint mutatkozik a november-végi (nov. 23.) remek csillaghullás. A ki csak valaha látta az égnek eme remek tűzijátékát, soha sem fogja elfelelni és azt kérdezi önmagától: vajjon mi végből létezik az a sok millió meteor? Talán azért, hogy egyesült tömegükből a jövő nagy szárazföldjei épüljenek föl ezen a földön, a mikor a régiek, így Európa is rég nem lesznek már.

LIDÉRCZ FÉNY.

Hegyoldalon állok, félig feljutottam, Nézem a hegyomot: fény sugárzik ottan, Hivogató, csábos, — szomorúan nézem Lankadó erővel a hegyomot, érzem, Soha el nem érem.

Előttem, mögöttem, körülöttem árnyak, Gomolyagba folyva vad tömegek járnak. Az a fény az orrom tövösségének fénye, Vékony sugárzó tűz alá a mélybe, Csillagtalan éjbe.

Meggörnyed az egyik az alázkodásig, Bűszke, daczos arccal tör fel im a másik. Gyáva és a gyenge jobb, ha visszafordul, Rátámadnak sokra az erősek orvul, Kilökik a sorbul.

Én is útban állok, jobbra-balra löknek, Kik utánam jöttek, jó előre szöknek. Bizony a ki gyenge: eleséggre a karja! Bizony a ki gyáva: ilyen sors vár arra! A ki bírja, marja!

Nem is illik szólnom, nem vagyok jobb én se, Engemet is vonzott a hegyorom fénye, Babonás vágy hívott, hogy a hegyre jöttem, Az utamban állót én is félrelöktem, Hogy előre szökjem.

Az a fény a szívem összezúzta, törte, Az a fény már nékem elveszett örökre. S újra lent a mélyben, mely tele van árnynyal, Azt a fényt kell néznom életemen által, Szomjúságom vágygyal.

Hervay Frigyes.

A HÁZIÁLLATOK SZÁMA.

A washingtoni földmivélségi minisztérium a rendelkezésre álló adatok felhasználásával kísérletet tett a házi- és tenyésztállatok összes számának megállapítására s arra az eredményre jutott, hogy az ország száma az egy milliárdot meghaladja.

Összeszámlálva a földgömbön található lovakat, szamarakat, szarvasmarhákat, juhokat, disznókat és kecskéket, azt találták, hogy 1035 millió darab van, de öt évvel ezelőtől körülbelül 12 millióval volt több. Az apadás azért is feltűnő, mivel a legtöbb háziállat az egyes országokban nagyon szaporodott, a lovak legalább egy negyedmillióval, a szarvasmarhák pedig 13 millióval. Apadás csak a juhoknál és kecskéknel fordul elő, még pedig az utóbbiak apadása

4 milliót tesz, az előbbieké 24 milliót. A juhok feltűnő nagy apadásának egyik oka bizonyosan az, hogy az Amerikából és Ausztráliából óriási mennyiségben hozott fagyasztott juhús olesó-sága következtében a juhtenyésztés nem oly jól fejlődött, mint azelőtt. Ez azonban csak egyik ok lehet, mivel Európában a juhok száma csak 7 millióval apadt. Mivel a juhok összes száma jelenleg mintegy 511 millió. Ha az apadás a jelenlegihez hasonló arányban folya, 65 év múlva nem lenne többé juh a földgömbön.

Nevezetes, hogy a háziállatok számának apadása épen ott a legnagyobb, ahol jelenleg leginkább tenyésztik őket, t. i. Amerikában, jelölve annak, hogy a földművelés és állattenyésztés mindenütt háttérbe szorult az ipar mellett. Még a lovak, szarvasmarhák és disznók száma is megapadt itt 1893—1896 között 4—5 millióval, habár ezek az állatok más világrészekben jelentékenyen szaporodtak.

Egyenként számítva, nagy számokban a földgömbön jelenleg körülbelül 511 millió juh, 312 millió szarvasmarha, 104 millió disznó, 67 millió ló, 32 millió kecske és 9 millió szamár van.

AZ ÚJ BUDAPESTI HADAPRÓD-ISKOLA.

Erdélyi fényképe után.

AZ ALVÁS MŰVÉSZETE.

Bármily nagy legyen is az eltérés egyénenként az alvás jelentőségére és szükségességére vonatkozólag, kétségtelen, hogy testi erőnk fenntartására nézve nagyon kevés oly általános fontosságú előfeltétel van, mint az alvás s ezért nagyon szükséges; mindenkinek tisztában kell lennie a felől, hogyan szerezze meg az éjjeli nyugodalmat a legegyszerűbb módon és az egészségtan következményének megfelelően.

Az első és leglényegesebb feltétel az, hogy a hálószoba világos legyen s lehetőleg keletre vagy délre fektűdjék, de lehetőleg ne éjszaki felé. Tisztán az egyenesen jövő napsugár képes a kellő levegőt és meleget elterjeszteni s megadni a test szervezetének azokat az előfeltételeket, melyek csak oly fontosak, mint a táplálékban a fehérnye és szénvegyületek. A legjobb, ha a hálószoba ablaka csaknem egész napon nyitva van s éjjel sincs teljesen elzárva. Még az éjjel nyitva tartott ablak is sokkal jobb, mint az, amely deszkákkal van burkolva. Egészséges ezenkívül csak az a hálószoba lesz, mely e mellett elegendő nagy és magas. Ha fűteni kell, 14—16° C legyen a hálószoba melege, még aggnál és kisdékelnél sem szabad 18 fokon felül menni; szükséges továbbá, hogy a hálószobában minél kevesebb butordarab legyen, különösen kerülendő a gyertya, szennyes fehérnemű s más oly tárgyak, melyek a levegőt megromlathatják.

A legfontosabb butordarab a hálószobában természetesen az ágy. Hogy kellő nagyságú, kényelmes és tiszta legyen, az magától érthető. Helyes, ha elegendő magas, hogy a kilelegzett szénsav ne jusson be a tüdőbe. Elhelyezésére nézve fontos, hogy ne legyen egyenesen az ablak mellett s a fejrész szabadon álljon a szobában, mert különben a káros kilelegzések a fejnél összegyülemlenek.

Az ágyszőnyeget legegyszerűbb kemény alapot választani, lehetőleg lószőr-vánkost és lószőr-matraczot. Ezáltal elkerüljük a testnek és fejnek felhevülését és előmozdítjuk a káros kigőzölgek elvonulását. A kevésbé vagyonszakosak a lószőr helyett tengeri vagy havasi füvet is használhatnak. A matraczra terítsünk gyapotlepedőt s a fölé vásznat. A duynhát feltétlenül kerülni kell, mint egészségtelen dolgot s helyette flanel-terítőt kell használnunk. Mondanunk sem kell, hogy az ágyneműt gyakran kell tisztogatni és szellőztetni.

Mind ezekből látjuk, hogy az egészségi követelmények legfőképpen alapja a tiszta jó levegő. Minden tekintetben erre kell ügyelnünk, ha azt akarjuk, hogy alvassunk egészségesen legyen s a

zotti Párisba s azt lakásán szabadon tartotta. Egy alkalommal elmenve hazulról, majmát egyik szobájába zárta. Ezalatt betört egy tolvaj, ki a lakást kiürítette. Midőn azonban abba a szobába került, hol az orangután volt, a majom réagrott s megölte volna, ha sikoltására nem mennek emberek. A betörő így is szerencsétlenül járt, rémületében megörlött s most azt hiszi, hogy nagy majomává változott.

* A legmélyebb lyuk jelenleg Sziléziában van Bybnik mellett. Tudományos célból fúrták 2000 méter mélységig. A tudományos eredmény azonban csekély, de megállapították, hogy a hőség ebben a mélységben már 84° C.

* Óriási 68 hulló maradványait ásták ki ez évben Amerika nyugoti részében. Maga a farka 4 méter hosszú volt s egy csombosantja 2 méter. Az egyes részeket a new-yorki természettudományi múzeumban helyezték el Camaracius név alatt. Felállításuk öt havi munkába került.

* A tenger kincse. Egy német matematikus kiszámította, hogy 3 tonna tengervízben mintegy 4 fillér értékű arany van, de még így is az oceánokban összevéve 5,800 billió márká értékű arany található, oly nagy mennyiség, hogy összegyűjtve oly óriási kockázat lenne ki, melynek egyik oldala 718 méternyi lenne.

BAROSS SZOBRA.

November 20-án vasárnap délelőtt leplezték le Magyarországon egykori vasminiszterének szobrát a magyar királyi államvasutak keleti pályaudvara előtti téren. Ily műalkotásokban igen szegény fővárosunknak immár a kilenczedik szobra ez, s Szécsi Antal jeles szobrászunk mintázta.

A maradandó és feledhetetlen emléket hagyott közlekedési minisztert 1892 május 8-án történt halála után alig adták vissza az anyaföldnek, országos érdeklődés általános mozgalom indult az iránt, hogy Baross Gábor alakját szoborban is örökítsék meg. Az eszmét általános lelkesedéssel vette magáévá az egész ország s megindult az adakozás az emlékre. Alig egy esztendeig tartó gyűjtés százezer forintot hozott össze a szép célra, mely összeg kamatokkal együtt mintegy százötven ezer forintra nőtt fel. A szobor előállítására szükséges összeg együtt lévén, országos bizottság alakult az ország legelőkelőbb kereskedőiből, nagyiparosaiól és műértőiből s 1893-ik év január havában pályázatot hirdettek a felállítandó emlékre. A pályázatra tizenegy pályamű érkezett be, melyek közül a pályabírószám a Szécsi Antal munkáját fogadta el nagyban való kivételre, megszabván egyúttal a szobor előállítási költségét nyolczvanezer forintban.

Szécsi Antal szobrász még 1893 őszén hozzáfogott a nagyszabású munka kivételéhez és azon mintegy öt álló esztendeig dolgozott. Az eredeti nagyságban lévő mintázásán azonban úgy a főalak, mint a mellékalakok, valamint a talapzat első és hátsó oldalán látható domborművi képek gyökeres változáson mentek keresztül. Baross Gábor alakja a talapzaton sokkal természetesebben áll; arcképi hűsége és kifejezése igen szerencsés; a mellékalakok megmintázásánál pedig Szécsi művészi törekvésének sikere az első megpillantásnál is azonnal feltűnik a szemlélőnek. A sok változáson átment szobor mintázását a művész 1897 őszén befejezvé, átadta azt ércbe öntés végett egy helybeli öntőgyárnak, mely teljes sikerrel végezte földadatát.

A szobor a keleti pályaudvar előtti téren igen szerencsés helyet kapott. A háromszög-alakú nagy tér, melyen rohamosan fejlődő fővárosunk három fő útvonala találkozik, (a Csömöri-, Kerepesi- és Kőbányai-út), igen alkalmas volt arra, hogy rajta állítsák föl az új szobrot. A háttérül szolgáló pályaháznak ide néző iveretes nagy csarnoka egyáltalában nem csökkenti a szobor hatását. A rendkívül nagy forgalmú Kerepesi-úton haladónak már messziről szemébe tűnik a hatalmas ércalak; az érkező útas pedig, a mint a pályaháztól a városba indul, nyomban láthatja a zóna-tarifa merész megteremtőjének ércmását. A keleti pályaudvar előtti térnek kiszögellését a magyar államvasutak igazgatósága megszabadította az eddigi vaskerítéstől, így most szabadon áll a szobor gondozott gyeptáblák és bokroktól környezve.

Az alul kiszélesedő talapzat hét méter magasra emelkedik a föld színe fölött; azon áll Baross Gábor négy méter magas ércalakja, a mint jobb kezével egy kősziklára támaszkodik, jelképezvén ez által legutolsó nagy munkájának, a Vaskapu szabályozásának befejezett tényét, melynek a közforgalom számára való átadásától ragadta el a kéréllhetetlen halál. A talapzaton lépcsőszerű baloldalán egy hatalmas mellékalak ül, a mint épen kettévágja a világkereskedelemt útjában álló Vaskapu szikláját s kezeivel a szabaddá tett útra mutat.

A talapzat jobb oldalán pörölyöre támaszkodó munkás-ember áll s a mellett egy babérgát nyújtó Merkur-alk, kifejezvé a nemzeti fejlődésben erős gyökeret vert ipar és kereskedelem hálás elismerését; a munkás illetetelen tekintetét a miniszterre. A talapzat első oldalán kisebb domborművi képen egy alagútból előtörő vonat rohan, mellette a haladás nemtője mutatja az utat, a vasminiszter legmerészebb s úttörő munkáját, a zóna-tarifát jelképezvén általa. A három méter hetven centiméter magas mellékalakok sikerült kiegészítőül sorakoznak Baross ércalakja mellé. A talapzat alsó sarkát a magyarországi kereskedelmi utazók babérgátja díszíti, mely a művész mintázása után szintén bronzból készült.

A talapzat követ a sütő-haraszti-i kőbánya szolgáltatja, a szobor ércalakjait pedig az «Első magyar állami ércöntőgyár» (ezelőtt Beschorner és társa részvény-társaság) öntötte bronzba.

A nemzet e sikerült szobor állításával méltó hálóját róta le azon férfú iránt, a ki egész életét hazája kereskedelme és ipara fölvirágoztatásának szentelte.

A Baross Gábor szobrának alkotója, Szécsi Antal, Budapesten 1856 május 29-én született. Iskolai tanulmányait is a budapesti polgári iskolában végezte, ahol már gyermekkorában feltűnt a díszítő-rajzolásra való tehetsége. Majd formaérzéke a plasztikai ábrázolásban mutatkozóan erősebbnek, 1873-ban belépett a bécsi művészeti akadémiára. Itt több évig volt Helmer Ödön szobrász tanítványa. Az akadémiai évek után főleg nagyobb díszítőművi munkákkal foglalkozott. Budapesten az 1885-iki országos

kiállításán állította ki első nagyszabású művét, Szent Mihály arkangyalt. Díszítési munkái a fővárosi Vigadó kistermét ékesítik, a hol egyúttal egyik sikerült műve, Biharinak, a híres zenésznek szobra is áll. A terézvárosi és józsefvárosi templomokat is ő díszítette plasztikai művekkel. Arcképművészi közül legjobbak Gerlóczy Károly alpolgármester, Nagy Imre színművész, Meyer tábornok és Zsigmond Vilmos mérnök mellészobrai. A józsefvárosi kálvárián lévő 12 domborművi kép volt a legutóbbi munkája. A Baross Gábor szobra első monumentális alkotása. A leleplezési ünnepélyről részletes tudósítást társalaponk, a «Politikai Ujdonságok» legutóbbi száma közölt.

Paar Géza.

A LÉGHAJÓK ORSZÁGÚTJAI.

Jóformán biztosra fogható, hogy a léghajók útjait fűt a magasban, a felegek honában ép oly kevéssé lehet eleve meghatározni, mint a hajók útját a tenger vízen. De különben a két tengert, t. i. az oceánt és a levegőt, csak annyiban lehet összehasonlítani egymással, hogy mindkettőben vannak bizonyos szabályos áramlatok, melyeknek iránya jóformán változatlan. Bizonyos ugyan, hogy a víz és annak áramlata mégis csak biztosabb, mint a levegő, albatatosabb, mint a szelek, de a föld némely részén, nevezetesen az egyenlítő mentén elvonuló forró földgömbön a fő szelek — a passzat, a monszun — az év legnagyobb részében mégis csak egy és ugyanazon irányban fújnak. Hogy a légáramlatokat kellőképpen fölhasználhassák, kétségkívül egyik fő feladata lesz a jövő nemzedék feltalálójának a léghajózás terén s nem tagadható, hogy a föld bizonyos részein már a kormányozható léghajó feltalálása előtt is lehetségesé válhatik az egyes országok közötti közlekedés. A francia Le Dantec az «Archives de Médecine na-

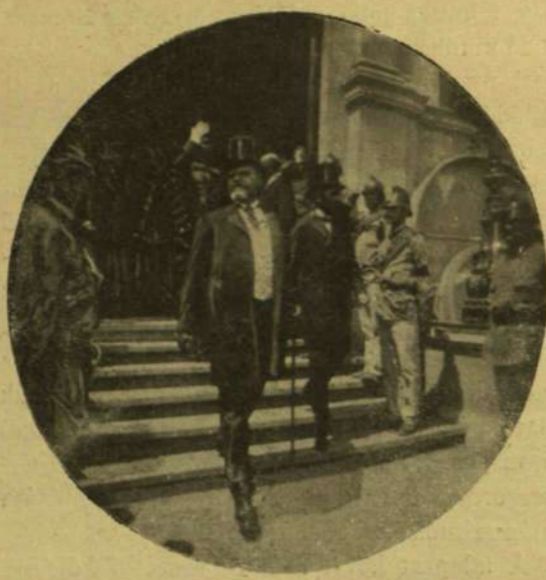
Weinwurm fényképe után.

BAROSS SZOBRA A KELETI PÁLYAUDVAR ELŐTT.

vale»-ban közzétett egy cikkében a léghajózásnak nézete szerint, nagyon közel jövőben bekövetkező feladatát említi. Első feladatnak, véli a légi utak felhasználását arra, hogy Belső-Afrikát átutazhassák. A terv különben nem új, mert azt Dex és Dibos már 1894-ben megpéldítették, bár meg nem kísérelték. A forró földön bizonyos vidékein a szelek rendszeresen délkeletről fújnak, míg ugyan e táj felsőbb légrétegeiben délkelet felé irányulnak. Ha tehát az ember Afrika délkeleti partvidékén, körülbelül Juhambane mellett, léghajóval felemelkednék, nagyon valószínű, hogy a szél a léghajót tán San Paolo de Loanda mellett a keleti partra viszi, ha csak nagyon magasra nem emelkedünk a légben, hogy ugyanezt az utat visszafelé megtehessek, hajónkkal a magasabb légrétegekben kellene maradnunk, mely esetben az ellenkező légáramlatba, t. i. az éjszakai nyugati szélirányba jutnánk.

Mint hogy azonban a passzát-szelek a nap állása szerint változnak, ezek a légutak is az év bizonyos korlátolt szakában volnának használhatók, míg egyébként az évszak változásával jobbra, vagy balra térítenének. Le Dante megemlékezik még az Alize-szélről, mely nagy állhatatossággal éjszaka felől fú a Szahara-sivatag felé; fel lehetne és kellene használni ezt a szelet arra, hogy aránylag veszély és fáradság nélkül éjszakai Afrika felől, tán Tunis, vagy Tripolis tájáról a Csad-tóhoz jusson az ember. A déli Monzun szél, mely nyáron át Ázsia felé fújdogál, a léghajókat a különben megközelíthetetlen Himalaya jégárjai közé sodorná s egyúttal fel volna használható arra, hogy a csillagvizsgálók s időzők műszereit és szerszámaikat magával vigye. A francia merész képzelőtehetsége még más, rá nézve sokkal fontosabb feladatra is irányul. A Francia- és Németország között «a jövőben okvetlenül kitörő háború idején» a gyakori s meglehetősen állandósággal fúvó délnyugati szelek arra lehetnek használandók, hogy gyors és rendszeres érintkezést létesítsenek Németország fölött Oroszországgal. Ez a közlekedés természetesen nagyon egyoldalú volna, mert Franciaországból Oroszországba lehet ugyan üzenetet és embereket is szállítani, de vissza felé alig; erről Le Dante úr, úgy lát-szik, megfeledkezett. De azért okosdásai koránsem értéktelenek. Az állandó légáramlatok kellő felhasználása ép oly fontosságú a léghajózásra nézve, mint a mely fontosságúak voltak a tengeri hajózásra nézve a vízáramlatok, melyek megállapítása körül Maury kapitánynak vannak elévülhetetlen érdemei. A tengeráramlatok felhasználása által a New-Yorktól Kaliforniába Dél-Afrika megkerülésével vezetett út 180 nappal 100 napra apadt, a világ körüli út pedig 250 nappal 4 1/2 hónapra.

Mint hogy pedig a léghajózás ügyének most már nem sokára dülöre kell jutnia, méltán elmondhatjuk, hogy immár építik a léghajók országútját.

Pillanatnyi fénykép után.
BAROSS GÁBOR A TEMESVÁRI KIÁLLÍTÁSON. (1891.)

költeményeiben sem érezzük a szenvedély perzselő hevét, erőszakosságát. Legtöbb tűz alighanem hazafias verseiben van; de talán épen azért, mert a szenvedélyesség nem tartozik lelkületének alapvonásai közé, ezek nem sorozhatók a kötet sikerültebb darabjai közé. Az elfojtott fájdalom sötét levegője borong ölmos köd gyanánt Ambrozovics Dezső költszetén. Az a néhány sugár, mely ide téved, csakhamar felhők mögé rejtőzik. Szeret foglalkozni az enyészettel, meg-meglepi a halál-vágy. Örömet nem talál az életben, lelke megfakult, elvesztette himpóráját; undor fogja el, látva a durva hajszát, az önző érdeket sivar küzdelmét. A kötet azonban a kiengesztelődés szelid akkordjával végződik a «Végre» című költeményben, melyet mutatványul alább közlünk; de előbb megemlíttjük, hogy a kötetben egy sikerült műfordítás is van, Puskinból. Kár, hogy Ambrozovics Dezső, nem foglalkozik többet orosz költők fordításával. Van hivatásra rá, s szolgálatot tenne vele irodalmunknak.

Végre!

Itt vagy végre hő karomban
Szívem, lelkem megváltója!
Későn bár, de mégis eljött
Ez a rég várt, boldog óra.
Könnyes szemmel úgy élnéltek
Boldogságom mámorában...
Oh, hisz' már oly régen várlak,
Sűrű ködben, éjszakában!

Eleségűdede hányszor hittem,
Hogy örökre vége, vége!
Mindennappal halványabb lett
Boldogságom reménye.
Fájdalmamba elmerülve
Életuntan halni vágytam...
Oh hisz' már oly régen várlak,
Sűrű ködben, éjszakában!

S'im' a hosszú éjszakára
Felpirosolt a szép hajnal,
Káprázatban tiszt minden,
Telve színnel, telve dallal!
Fáradt pillám szinte fáj, ez
Elvakított napsugárban...
Oh hisz' már oly régen várlak,
Sűrű ködben, éjszakában!

A magyar nemzet története, az Athenaeum kiadásában Szilágyi Sándor szerkesztésében megjelenő tíz kötetes műnek VII-ik kötetét is elkészült. Ennek a kötetnek címe: «I. Lipót és József kora. 1657—1711.», írta Acsády Ignác. Ez a kötet utólag jelent meg, a 8—9-ik kötet már előbb elhagyta a sajtót, sőt nem sokára, a tízedik kötet közrebocsátásával, be lesz fejezve a nagy történelmi munka. A hetedik kötet az idegen uralkodók idegen udvari politikáinak és államférfiainak hazánk és nemzetünk önállóságának, függetlenségének megszüntetésére irányuló törekvéseit és erőszakos kísérleteit tárgyalja. Egy kis erély és határozottság kellett volna, hogy hazánkból végleg kiűzzék a törököt, de a bécsi udvar attól tartván, hogy ha Magyarország felszabadul és a magyar nemzet megerősödik, akkor nem bírhatnak többé a magyarokkal. Végre azonban Bécsben is elhatározták a hódító hadjáratot a török ellen, és Lipót császárnak sikerült a törököt

kiszorítani az országból. Most a visszakerült uralkodó földet, az ország termő, alföldi vidékei felett külföldi zsoldosok osztozkodtak. Megkezdődött a bécsi udvar telepítési politikája, hogy a régi magyar családok befolyását idegen telepítésekkel ellensúlyozza. A hóhérbárd is megkezdte működését; kitűnő hazafiak veszítették életüket a vérpádon. Az elgyengült nemzet csak rövid ideig tűrte szenvedéseit, a kétségbeesés végső ellenállásra kényszerítte. Egy mást érik az összeesküvések, a lázadások; fölkel az egész magyarság II. Rákóczi Ferenc alatt, megkezdődnek a kurucz-háborúk. Ennek a rendkívüli változatos és tanulságos korszaknak történetét írja le Acsády Ignác meleg, hazafias érzéssel a kutató történetirodalom legújabb vívmányainak felhasználásával. A szöveget 44 darab szép kiviteli műmelléklet és 233 szövegkép világítja meg, melyek közül lapunk jelen száma is bemutat néhányat, mint olyakat, a melyek vagy tárgyunknál, vagy egykorú voltuknál fogva különösebben érdekesek. A kötet ára diszkótésben 8 forint.

Nagy képes világtörténet. A magyar közönség már régen érzi egy nagy világtörténet hiányát. A mi van, fordítás és nem is elég tárgyias, mert leginkább irányzatos műveket ültettek át. A várt magyar mű kiadására most két előkelő irodalmi czég vállalkozott: a Franklin-Társulat és a Révai Testvérek. A munkát pedig több történetíró vállaltva készíti el, Marczali Henrik vezetése és szerkesztése mellett. Közreműködnek: Áldassy Antal, Borovszky Samu, Fogarassy Albert, Geréb József, Goldzieher Ignác, Gyomlay Gyula, Mika Sándor. Az első kötet már meg is jelent, dús tartalommal és gazdag illusztrációkkal. Ebből már láthatni, hogy komoly és becsületes munkával gyarapodik a magyar tudományos és ismeretterjesztő irodalom. Az első kötet a keleti népek történetét tartalmazza, melyet a legkiválóbb egiptológus, Maspero műveinek felhasználásával Fogarassy Albert és Goldzieher Ignác írtak. E kötet ára díszes félbőrötésben 8 frt. Az egész mű 12 kötetből fog állani. Kapható minden könyvkereskedés útján. Az összesen 96 frtba kerülő művet megrendelhetni 1 frt 50 kros havi részletfizetésekkel is, vagy pedig az egyes kötetek megjelenése után 8 frt utánvétellel. Tizenkét rendelés után egy tiszteletpéldány a kedvezés. A megrendelések a Révai Testvérek irodalmi intézet részvénységéhez intézendők Budapestre.

Női imakönyv. Boros György unitárius lelkész emelkedett tartalmú és szellemű imakönyvet írt, mely díszes kiállításban most jelent meg az ünnepek előtti hetekben. Címe: «Szívemet hozzád emelem, elmékedések és imádságok nők számára. Kolozsvárt, Gámán János örökös könyvnyomdája. Szerző sajtó kiadása. Kapható Kolozsvárt, rózsautoza 2. sz. a. Az ájtatos könyv keresztény lélekkel és mély érzéssel irányozza a hívők vallásosságát az égi megnyugvás felé s kivált a női gyöngédség érzelmű világának fohászához ad illethet hangot. Azt is meg kell említenünk, hogy kifejezéseiben és formájában is irodalmilag érvényesítő vallásos törekvést. Ara vászonkötésben 1 frt 20, bőrkötésben 3 frt, ezenkívül 5—7 frtos diszkótések is rendelhetőek a szerzőnél.

Roland mester, gróf Zichy Géza háromfelvonásos operájának szövege nyomtatásban megjelent. A szöveget írta gróf Zichy Géza írta. Az opera legközelebb kerül színre az operaszínházban. A fűzet ára 40 kr.

Verne Gyula regényei. Díszes kiállításban és gazdagon illusztrálva Verne két regényét adja közre ismét a Franklin-társulat. Az egyik «A francia zászló», fordította Gaál Mózes. Ez érdekes regény, melynek változatos meséjébe a hazaszeretet viszi be a megoldást, a «Vasárnapi Ujság Regénytára» közölte tavaly s így lapunk olvasói jól ismerik. Ára 1 forint 40 krajczár, olvasókötésben 2 forint. Benett rajzai díszítik. A másik regény: «A Cynthia hajótöröttje». Verne mellett André Laurie is közreműködött a könyv megírásánál. «A Cynthia hajótöröttje» az ifjúságnak való tanulságos könyv, egy hajótörésből menekült ifjú története, egy új Robinsoniád. Az eredeti francia kiadás képeivel (rajzolta Roux) kapjuk a magyar fordítást szintén Gaál Mózes tollából. Ára 1 forint 20 krajczár, vászonkötésben 1 forint 80 krajczár.

Operaszínház. November 19-ikén, néhai királynéknak névnapijának kegyeletes ünnepéhez az Operaszínház is hozzájárult. E nap estéjén Liszt Ferenc nagy oratoriumát, «Szent Erzsébet legendáját» adta

II. RÁKÓCZI FERENCZ AZ ÖNODI ORSZÁGGYŰLÉSEN.

«A Magyar Nemzet Történeté»-nek az Athenaeum kiadásánál most megjelent kötetéből.

kes és kifogástalan közreműködése mellett ment végbe az Operaszínházban. Erkel Sándor karnagy vezetése mellett pedig a zenekar legteljesebb művészelete emelte a ritka előadást. A közönség háborítatlanul élvezte a dalmű szépségeit.

A jubiláris előadás közreműködői voltak: Bianchi Bianca (Szilágyi Erzsébet), kit a híres La Grange-ária után perczek tartó taps fogadott; Perotti (Hunyadi László), Ney Dávid (Gara), Blätterbauer Gizella (Mária), Kaczér Margit (Mátyás), Szendrői (Zsille), Arányi (a király). A karban résztvettek az opera magánénekesei, s talán soha sem hangzott oly hatalmasan a «Meglalt a cselszövő» kezdetül induló, mint ezúttal. Ott volt a karban egy oly veterán énekes is, ki már az 1844 január 27-iki első előadásán is részt vett, az öreg Mezei.

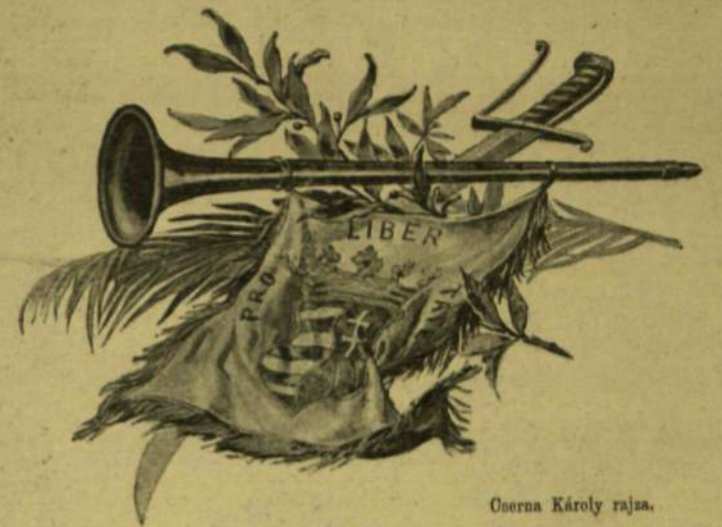
Vigszínház. A Vigszínház legújabb eredeti darabja «Katonák», Thury Zoltán színműve, mely november 19-ikén került előadásra. Mely gondolkodású, drámailag érzeni tudó és nem közönséges erővel dolgozó tehetség a szerző. A hogy pedig rajzol és beszél, reális, s bizonyára mindenki elismeri, hogy ez a színmű élethű, habár kívánhatni hozzá egy kis édességet, mert a mi fanyar, lehetne kevésbé fanyar is, s jobban esnék. Alapja, és motívuma úgy sem emésztené drámai, s a tragikus befejezést semmi sem követeli benne. Thury jól és talán festi a czifra nyomorúságot, mely kijut oly sokaknak az életben. A szerző a katonatiszteket választotta, s Udvardy főhadnagyban mutatja a példát, leleményes apróságban, emésztő gondjaiban, tragikus voltában, s mondhatni, hogy jellemzetes tartalommal. Ehhez azonban tragédia is eszlatkozik, noha jobban illelnek hozzá a komikum és szatira, hisz látjuk, hogy mindez az élet könnyen-vevéséből származik.

A tiszt uraknak szerény a fizetésök, de gavallér életet és szokásokat várnak tőlük. A tisztviselőknél s általában — kevés kivétellel — mindenkinek, a ki évről-évre kiszabott fizetésért dolgozik, sincs külön dolga, hasznát nem takarósk. Mulattatón, de egyszersmind komorsággal is festi a szerző ezt a helyzetet, s a katona-világnak eleven színét is megkapjuk. A főhadnagy alakja erőteljesen kifejlik a színműben. A színmű szerkesztésén is az ügyes kéz látszik, de még nem biztos. A főhadnagy, ki a könnyű életre hajlandó, olyan adósságokba keveredik, melyeket ki kell fizetnie. Felesége apja sem segít, de segít feleségének egy leánykori udvarlóját, a mit mikor Udvardy főhadnagy megtud, elkergeti az asszonyt — a ki pedig aranyló magát. Egy jó genre-rajzot így festett feketére a szerző. A színmű így is rokonszenves fogadtatásban részesült, elismerés volt a szerző tehetsége iránt és buzdítás. Az előadás lassabban ment, mint a Vigszínháznál szokott. Hetegy Aranka (a főhadnagy neje), Penyev (a főhadnagy) mértéket tartottak és erőt fejtettek ki. Hegedűs és színműben is jeles. Aztán Beregi, Kalmár Piroksa, Munkácsy Mariska, Góth, Szerémi, Balassa következtek.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia november 21-iki ülése báró Eötvös Loránd elnökle alatt ment végbe, s főrészt Vargha Gyulának a tavaly elhunyt Pólya Jakab akadémikus és közgazdasági író fölött tartott szék emlékeszede foglalta el.

Előbb Szily Kálmán fölttkár emlékezett meg a vesztéséről, mely az Akadémiát Horvát Boldizsár és Nagy Iván elhunytával érte. Vargha Gyula

Cserna Károly rajza.

KURUCZ KARD ÉS TÁROGATÓ.

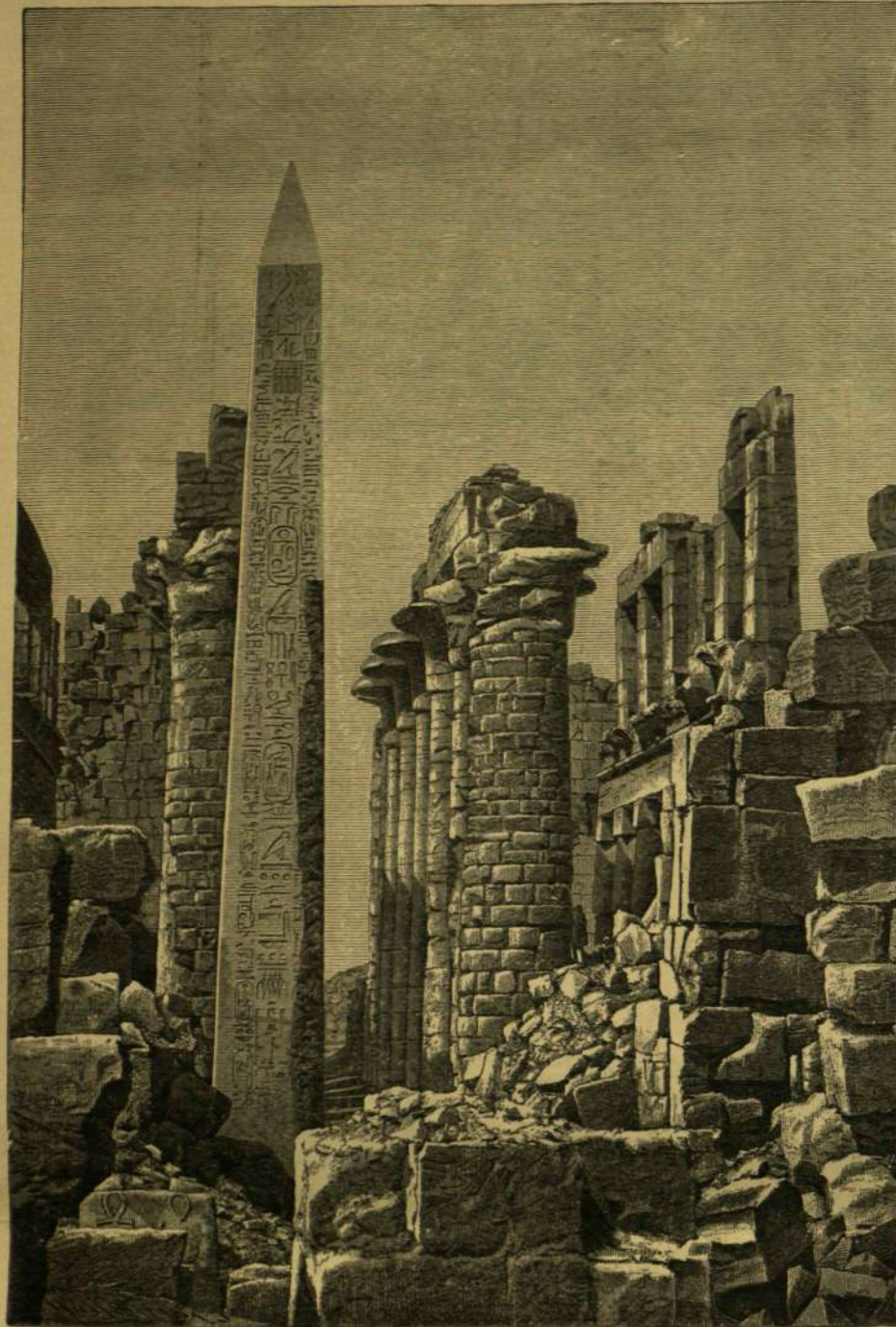
emlékeszede következett, meleg és jellemző rajza egy munkás tudósának, ki szűkölködések közt tanul, és szegénységben fejezi be tanulmányait. Dr. Pólya Jakab, ki 53 éves korában hunyt el, pihenés nélkül fáradt és dolgozott. 1890-ben a mezőgazdasági politika magántanárára lett az egyetemen, nem sokára az Akadémia is tagjai közé választotta. A gazdasági szövetkezeti eszmének is lelkes terjesztője volt. Munkásságának javarésze mégis az agrárpolitika terére esik. Halála előtt egy külkereskedelmi politikánkat tárgyaló munkán dolgozott az Akadémia megbízásából, de ennek már csak az első részét írhatta meg. Több akadémiai díjat is nyert. Az emlékeszede, melynek meghallgatására az elhunyt tudós családja is megjelent, nagy tettség fogadta. — Szily Kálmán fölttkár még folyó ügyeket terjesztett elő, s ezek közt jelentette, hogy az akadémia előcsarnokában Erzsébet királyné emlékére állítandó emléktáblára 1931 forint gyűlt össze, de a gyűjtés még tart.

Az erdélyi magyar közművelődési egyesület november 20-ikán tartotta közgyűlését Kolozsvárt. A távoli vidékekről is sokan jöttek el a gyűlésre. Az egyesület évről-évre izmosodik. Alapítókja 1 millió 300 000 frt, a mult évben 68 000 forintot fordíthatott czéljaira, iskolákra, kisdudóvokra és a magyarosodás érdekeire. Új gyűjtésből 37 000 forint származott az utolsó évben. A tagok száma most 14 161.

Gróf Beldi Ákos elnök szép beszéddel nyitotta meg a közgyűlést, s beszámolt az év mozgalmairól, s megemlékezett Erzsébet királyné, a magyarság védőasszonyának gyászos haláláról. Indítványozta, hogy valamint az ezredéves ünnepkor a király nevére az egyesület 50 000 frtos népiszkola alapítványt telt, most a királyné emlékére ugyanazon módozatok mellett szintén 50 000 frtos kisdudóv-alapítványt gyűjtsön. Telkesen fogadta ezt a közgyűlés. Majd Sándor József alelnök és fölttkár tartott emlékeszedet néhai Horváth Gyula, az «Emke» volt elnöke fölött. Szorgalmas munkával és odaadó gondallal állítja össze Horváth Gyulának az «Emke» érdekében tett fáradozásait s felolvasása a hallgatóságra mély benyomást tett. Sándor Józsefnek ugy az emlékeszede, mint működéséről köszönetet szavazott a közgyűlés. Elfogadta a közgyűlés az alapszabályok módosítását is, a mi az egyesület működését szélesíti. Az eddigi tisztikart újra megválasztották, az igazgató-választmányba pedig 8 új tagot. A jövő évi közgyűlés helyétől Gyula-Fehérvárt tűzték ki. A gyűlést társas ebéd fejezte be.

Metszetek kiállítása az országos képtárban. Az országos képtárban rendkívüli gazdag és nagybecsű metszetgyűjteménye van, mely azonban eddig hozzáférhetetlen volt a közönség számára. A rendezés munkálatai most már annyira haladtak, hogy a gyűjtemény metszetéből koronkint külön kiállítást nyithatnak. Most a modern metszetekből rendeztek érdekes kiállítást, mely e hó 25-ikén nyílt meg, és azokon a napokon, a mikor a képtár nyitva van, vasárnap, szerdán és pénteken délelőtt 9 óráig díjtalanul megtekinthető. A képtár igazgatósága gondosan szerkesztett, esinos kiállítás katalógust is készített a metszetek kiállításához.

Ez már a harmadik kiállítás, melyet a képtár rendez a modern metszetekből. Ebben a művészetben francziák, angolok, németek, hollandok és amerikaiak az elsők. De talánunk magyar művészeket is, ezek közt Paczkáné Weber Korneliát, ki rajzban és metszés technikájában oly kiváló, Olgay Viktort,

A Franklin-Társulat és Révai testvérek kiadásában megjelenő 'Nagy képes világtörténet' első kötetéből.

TUTMOSIS OBELISZKJE A KARNAKI NAGYTEMPLOMBAN.

A DÉR EL BAHERI LÉPOSÓS TEMPLOM AZ ASSASZIF SZIKLÁS VÖLGYÉBEN.

Pap Henriket, Doby Jenőt, a nemrégiben elhunyt Aranyossy Ákóst, Rippl-Rónai Józsefet, Rauscher Lajos tanárt. A külföldi művészekkel pedig igazán nagy élvezet megismerkedni. A kiállítás műbecsét illetőleg a közönség nagy érdeklődésére számít. Térey Gábor pontos katalógusról is gondoskodott.

MI UJSÁG?

A király. Ő Felsége a hétfői és csütörtöki nap délelőttjének kivételével — a mikor általános kihallgatásokat ad Budapest — mindig Gödöllőn tölti napjait. Itt van most mellette Gizella főhercegnő is. Ő Felsége a közelebbi napokban már Bécsbe utazik, aztán pedig Wallseebe megy Mária Valéria főhercegnő családja körébe. Itt tölti december 2-ikát is, trónraléptének ötvenedik évfordulóját. Bécsben nem lesz semmi ünnepély. A mély gyász árnyéka fogta el a tervezett ünnepélyek fényét. A király e hó végén megy Wallseebe, hol mintegy tíz napig fog időzni. December 2-dikán Ferenc Szalvátort, Lipót bajor herceget, Stefánia özvegy trónörökösné s leányai Gizella és Mária Valéria főhercegnőknek lesznek körében.

A király a november 24-iki kihallgatás után, 1 órákor meglátogatta a Mátyás-templomban III. Béla király és neje Antiochiai Anna nyugóhelyét.

A királyt a templom bejáratánál Forster miniszteri tanácsos, Romy Béla osztálytanácsos, Schulek tanár, Nemes plébános és pater Frey fogadták. Forster miniszteri tanácsos üdvözlő szavait megköszönvén, Ő Felsége a templom hajójába ment s aztán megtekintette a fülkét, a hol III. Béla és neje, Antiochiai Anna szarkofágjai vannak elhelyezve. Néhány perczig időzött Ő Felsége a templomban, aztán megköszönvén a jelen voltak kalauzolását, fogatába szállt s elhajtatott.

A királyné szobra. A miniszterelnök, mint az Erzsébet királyné emlékének megörökítésére alakított országos bizottság elnöke, a hivatalos lap útján fölkéri mindazokat a hatóságokat, egyesületeket, hirlapokat s magánosokat, a kik a szoboralapra adományokat gyűjtöttek, hogy a begyűlt összegetek szolgáltatassák át a legközelebbi kir. adóhivatalnak, Budapestben pedig a központi állampénztárba, vagy a IX. kerületi állampénztárba, hol azok külön fognak könyveltetni. Azokról az összegekről, melyek már valahol gyűmölösözőleg elhelyeztek, csak a takarékpénztári könyvecskét kell beküldeni.

A király a genfi szegényeknek. A genfi állami tanácsban november 22-ikén felolvasták Kuefstein gróf osztrák-magyar követ levelét, a melyhez 20,000 frank volt csatolva Genf szegényei számára. Az államtanács elhatározta, hogy Ferencz József Ő Felségéhez hálaíratot intéz.

A genfi tragédia után. Lucchenit már bezárták örökös börtönébe. Semmiségi panasztát visszavonta, mert egy sem hozhatott föl semmit az ítélet ellen. A nagy tragédiából, a mi az emberi igazságszolgáltatásra tartozott, elvezetett. Gróf Kuefstein svájci osztrák-magyar követ november 23-ikán adta át azokat a kitüntetések, melyeket a királyi fájdalmas megemlékezésül küldött. Az államügyész és a vizsgálóbíró, a kiknek nem szabad rendjelt elfogadni, a királytól sajátkezű levelet kaptak. Goley és Mayor orvosok, a genfi rendőrség feje s azok a tanárok, a kik a holttesten a vizsgálatot végezték, a Ferencz József-rend közepkeresztjét, illetőleg lovag-keresztjét kapták. A Beurivage-szálló tulajdonosait az arany érdemkereszttel, az egyik tulajdonos feleségét pedig az Erzsébet-éremmel tüntette ki a király.

Vadászatok Kis-Jenőn. József főherceg aradmezei birtokán, Kis-Jenőn az utóbbi napokban

nagy vadászatokat tartott Fülöp orleansi herceget, ki nejevel, Mária Dorothea főhercegnővel hosszabb ideig időzött ott. József főherceg szintén jelen volt, de a vadászatokban nem igen vett részt. November 23-ikán értek véget a kellemetlen idő következtében a vadászatok s a vendégek Alcsuthra utaztak.

A Richter-féle Horgony-Kőépítészkerények ez évben egyszerű tökéletesítésen mentek keresztül, valamennyi szülő hozassa meg az új gazdagon illusztrált kőépítészkerény-árjegyzéket, hogy úgy a felette fontos útját, valamint az új 'Horgony' c. társas-játékot megismerjék. Egyszerűen egy levelező lapon keressük meg Richter F. Ad. és társát, Bécsben, I. Operngasse 16. Bevásárlás alkalmával saját érdekünkben minden egyes kőépítészkerény 'Horgony' gyárjegy nélkül, mint nem valódi visszautasítandó.

(Glandulen) egy új gyógyszer tüdőbetegségek, idült hurut és tüdővész ellen. A készítmény a Dr. Hoffmann Nachf., Meerrane 1/Sa. állitattik elő, és a gyógyszer-tárakban kapható.

HALÁLOZÁSOK.

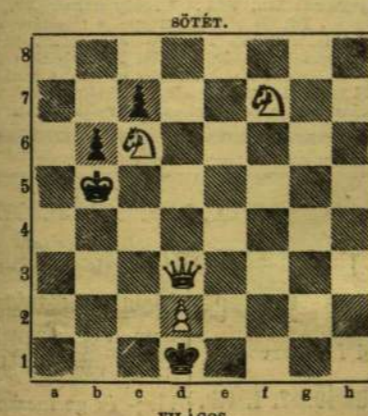
Elhunytak a közelebbi napokban: Nemesmagasi MAGASSY ELEK kir. ítélőtáblai bíró, 51 éves korában, Szombathelyen. — HOSCHER JÁNOS VINCEZ, ferenczrendi pap és szegedi alsó központi h. plébános atya, 37 éves korában, Szegeden. — MÜNCHBERGER FERENCZ földművelésügyi miniszteri osztálytanácsos, vízépítési kerületi felügyelő, 47 éves korában, Budapestben. — SOMODY JÓZSEF nyug. alezredes, Budapest egykori honvéd-térparancsnoka 77 éves korában, Görzben. Az ötvenes években kardparabban elvesztette jobb kezét. Ez a fogyatkozás azonban nem gátolta abban, hogy még huszonöt évig ne szolgáljon, mint aktív katona. Alapítása óta a honvédségnél szolgált s mellett több érdemrend díszítette. Görzbe ezelőtt húsz évvel költözött ki. — SZILÁGYI MÁRTON, nyug. pénzügyi titkár, 50 éves korában, Etóden. — MAYER ALAJOS, volt 48-as őrmester, 80 éves korában, a honvédmenedékházban. — ALMÁSSY György gróf, a minap elhunyt

Almássy Kálmán gróf másodsülött fia, 31 éves korában, a döblingi elmebeteg-gyógyító intézetben. Elhunytát özvegye, szül. Zichy grófnő és négy árva írta. — BACH JÁNOS, államvasúti főellenőr, Miskolcson. — VELSZ GÉZA, államvasúti állomásfőnök 40 éves korában, Budapestben. — Dr. GONSORNY BÉLA, a budapesti belgyógyászati klinika tanársegéde. — ACS GÉZA, néhai Acz Zsigmond ref. lelkész és Shakespeare-fordító fia, ki egy ideig szintén irodalmi téren foglalkozott, de aztán sok hányattatás közt töltte napjait, s a legnagyobb nélkülözések közt érte utól a halál Budapestben. — PETROVAY ADÁM, volt es. és kir. főhadnagy, 64-ik évében, Budapestben. — HOLLÓ ISTVÁN, építési műszaki napidíjas, 29 éves korában, Újpesten. — BONOK SÁNDOR, Bobok Tivadar és neje, született Makovics Mária 3 éves kis fia, Rimabrézón. — FÉSŐS ANDRÁS, szatmárnémeti ref. lelkész, 58 éves korában, papi működésének 31 ik évében, Szatmáron. — HISSZ FERENCZ, 48-as honvédtüzérsz. kir. telegkönyvezető, 70 esztendő korában, Alsó-Kubinban. — Dr. BRONTS NÁNDOR, nyugalmazott főhercegi orvos Kis-Jenőn, kinek temetésén József főherceg is jelen volt.

Özv. báró TUNKEL ADOLFNÉ, szül. Culmann Lujza, 70-edik évében. Apja Buda városának egyik legelső választott tanácsnoka és telekkirája volt; egy régi bndai patriciuscsalád utolsó sarja halt ki — FESZTORY GYULÁNÉ, szül. Petrásovics Anna, görög kath. lelkész neje, 40 éves korában, Nyir-Császáriban. — Dr. SZALÁGYI AURÉLNÉ, a Dunagőzhajózási társulat felügyelőjének ifjú felesége, házasságuk második évében, Budapestben. — DELY ZSIGMONDNÉ, szül. Astovics Anna, 45 éves korában, Budapestben.

SAKKJÁTÉK.

2089. számú feladvány. Erlin K.-tól.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

A 2072. számú feladv. megfejtése. Ehrenstein M.-tól.

Világos. Sötét. 1. H2-g4 ... He7-g8 (a) 1. ... d3-d2 (b) 2. Ve1-b4 t. sz. 2. Ee4-b4 t. sz. 3. H v. v mat. 3. H v. v mat.

Világos. Sötét. 1. ... Kd5-c4: 2. Ve1-b4 † stb.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Kecskemén: Balogh Dénes. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A 'Vasárnapi Ujság' 46-ik számában közölt képtalány megfejtése: A ki mindenét az égtől várja, az soha sem jut zöld ágra.

Szerkesztői mondanivalók.

Megüzentem egy kis lánynak. Egy-egy kiváló költő írhat jó népdalokat, olyanokat, melyek mintha csak a nép lelkéből fakadnának; de a mű-népdalok általában nem szoktak sikerülni. Ez a kísérlet is az utóbbiak közé tartozik.

A természet. A tartalomban nincs semmi új; a mi pedig a szerző sajátja: a kidolgozás, nagyon közepszerű.

Ballada a barai grófi palotáról. Zavaros, gyöngye kísérlet.

Őszi hangulat. Két első versszaka elég hangzatos, de tartalmilag az is üres.

Dr. Krepuska Géza

fülfos. egyetemi in. tanár, a lakását Ferenciek-bazárjából a József-utca 4. szám alá tette át. 7924

Mint kiváló gyógyvizet és óvszert rheuma, köszvény és hurutos betegségeknek, valamint hólyag- és vesebántalmaknál, orvosi tekintélyek a Salvalor-Lithionforrást ajánlják.

Friss lövőtű fázánokat, foglyokat, öz-czombokat és gerinczet, porkölt vadsertést kimérve, idei híztott pulykát, kappant és egyéb ünnepélyekre szükséges czikkeket ajánl

GÉCZY FERENCZ

Budapest, IV., Városház-tér 2. Veszek uradalmi hajóvadászatokon elejtett mindenemű vadakat, továbbá híztott baromfit és frisstojást. 7916

Advertisement for MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER SÁVANYU-KÚT. Includes text: legistább égyénys, 7094

Advertisement for Elixir de Spa. Includes text: La plus agréable des Liqueurs, Schallin, Pierry & Co. à Spa, Az előkelő világ liköre, 1858 óta. Főraktár: J. PAUL LIEBE Tetschen a/Elbe. Tudakozódások raktár iránt Tetschen a/Elbe kéretnek. 7930

Advertisement for Serravallo Chinabort. Includes text: Vérszegények és lábadozók, vassal igyanak, 1/2 liter ára 1 frt 20 kr., 1/4 liter ára 2 frt 20 kr. Készítő Serravallo gyógyszerész Triestben. Pompás írá, a miért a gyermekek is igen szívesen isszák Sokszor kitüntették. Minden gyógyszerárban kapni.

Advertisement for Alcsuthi udvari, Margitszigeti és Fiumei főhercegi kertészetek virágcsarnoka. BUDAPESTEN, IV. ker., Váci-utca 2. szám. Telefon.

Advertisement for EPILEPSZIA. (Nyavalyatörés, nehézkör.) Biotos gyógyszer az 'Antiepileptique de Liège' által az idegbántalmak minden neméből, kivált pedig a napjainkig gyógyhatalmak tartós epilepsziából. A röpirt b6 tévüncsüdt és a gyógyulási esetek nagy számát igazoló bizonyítványokat tartalmaz. Ezt mindenki ingyen megvaphatja, ki bérmentes leveletben kéri. Címzendő: M. FANYAU gyógyszerész LILLE (Nord) 7786 vagy Török József gyógyszerész Budapest, Király-u. 12.

Advertisement for VI. Váci-utca 2. szám. Alapított 1820. Uj üzlethelyiségemet. (Városház tér sarkán.) a legmodernebb igényeknek megfelelően rendeztem be, raktáron tartom az összes e szakmába vágó árukat a legolcsóbbaktól a legfinomabbakig s különösen ajánlok:

Advertisement for szőnyegeket, butorszöveteket, csipke- és szövet-függönyöket, lópokrócokat, Flanell-takarókat, ág- és asztal-terítőket, ANGOL PLAIDEKET, valódi szmirnai- és perzsa-szőnyegeket. Azonkívül angol, francia és keleti különlegességeket. 7812 Minden igen mérsékelt áron, nagy választékban.

Advertisement for JOANNOVITS DÖME. Budapest, IV., Váci-utca 2. sz.

Advertisement for 50 év óta. közkedveltségnek örvendenek kühöges, rekedtség, torok és lélegzési szervek működési zavaraival a kiltűnőnek bizonyult EGGER-féle MELLPASZTILLÁK (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadozoz 25 kr.) Bérmentesítés 20 kr. — A gromor rendelésen működéséről radialis hatásonak bizonyultak EGGER szódapaszttillái (1 doboz 30 kr.) Bérmentesítés 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógyszerárban. — Fő- és székellési raktár Magyarországon. Nádor gyógyszer. Budapest, Váci-körút 17.

Advertisement for Selyem báliszövetek 45 krtól. 7537

14 frt 65 krig méterenként — saját gyaráimból —

Advertisement for HENNEBERG G. selyemgyárai, Zürichben (cs. és kir. udvari szállító).

Bőr- és szépségápolás szakorvosa
med. univ. Dr. Révész Benő
 Budapest, Kerepesi-ut 63. sz. I. em.
 24 évi gyakorlat, a berlini és bécsi kórházakban szerzett tapasztalata alapján, gyorsan és alaposan gyógyítja az összes bőrbetegséget.
 Bőr-, ideg és nemi bajokat. Szépségi hibákat, szepöl, anyas- és májfolt, pattanás, szemölcs, réztor, fagyos végtagok, hajkorpa, hajhullás, sebek; szakszerű tanácsokkal szolgál az arcz és kéz ápolására.
 Feltűnő eredményt gyógyítja a tükörbetegségek név alatt ismert összes férfi-, női bajokat s azok következményeit.
 Rendel: délelőtt 8-12, d. u. 3-5 és este 7-8 óráig.
 Levelre azonnal válaszol. Kívánatra gyógyszerkészít és gondoskodik. Mindenkor mély diszkrétzió.

7712 **KESSLER-féle**
MAGDA-HAJKENŐCS
 dermatológiai-terapeutikus alapon nyugvó összetételű fogva az elismert legjobb szor korpá ellen, gyyszintén hajkihullás ellen.
 Magda-hajkenőcs több év óta kipróbálva, teljesen ártalmatlan, a hajnövést előmozdítja és mint kitűnő óvszer a gyakran előforduló hajbetegségek ellen, még gyermeknél is használható legjobban ajánlható. 1 tégely ára 3 korona. 7587
 Főzetküldési raktár: **KESSLER REZSŐ**-nél gyógyszerész Gyertyános, (Torontál vármegye).
 Raktárak a következők: Budapest: Török József, Király-utca 12., Dr. Budai Emil, Városház-tér 7., Raditz Róbert, József-körút 64. Pozsony: Czollner Vincze, Lőrinczkapu-út. Miskolc: Baurch Gyula. Székesfehérvár: Say Kudolf. Szeged: Barcsay Károly. Debrecen: Mihálovits Jenő. Arad: Földes Kelmén. Temesvár: Theodor Albert, Varszeg: Kichler Béla. Karánsebes: Müller F. Jakab. Nagy-Szeben: Molnár Örköl. Brassó: Jekelius Nándor, Kelemen Ferencz. Szász-Régen: Wernescher Emil.

PHOTOGRAPHIA MUNITÉZETE
 a legjobb Készít
GLICHET
 mindennemű
 Budapesti
 Szentkirályi-utca 12.

FELTŰNŐ
 KATASU!
 az arcbőr bármily hibájának, valamint más-
 seregek ellen a **Készít Mandolina Crème** mely mint ártalmatlan zselé, a készítmény nappal is használható és az elegáns hölgyvilág által igen megkövetelt. Egy tégely 1 frt, próbátégely 50 kr. Szappan 50 kr. Raktár: **BORSODY ISTVÁN** gyógyszerész illatszertárában Budapest, VII., Rottenbiller-utca 1. Kezeli- és szappan-utca, ahol az összes kész- és félkész illatszerek különlegességeit legjobban meg-
 rendelhetik és körülmények dús választékban kaphatják. 7873

A már 40 év óta dicsőretreméltólag ismert, a m. kir. egészségügyi hatóság által jóváhagyott és engedélyezett
dr. SPITZER-féle 7669
arcztisztító kenőcs
 szepöl, himlőhely-sömör-májfoltok-fakadékok forrószárgi perzsések, orrvörösség és minden egyéb arcvirágzások ellen, valamint a bőrszépítő szappan mely arczkenőccsel a használati utasítás szerint alkalmazva, még korosabb egyéneknek is virulós és fiatal kinézetű kölcsönös.
 Egy nagy tégely arczkenőcs ára 80 kr., kisebb 50 kr., szappan 50 kr. Utánzóktól óvakodjunk! Csak **Krajcsovic** által Vukováron készített kenőcs valódi. Minden tégelyen **Krajcsovic**, a készítő arczképe látható.
 Budapest, Király-utca 12. sz. Török J. gyógyszerháza.

HOFF JÁNOS sürített maláta-kivonata
 legjobban ajánlható tüdőbetegségek, toroktarrhusnál, nygymint régi köhögésnél. Főképp kitűnő hatást gyakorol a gyermekek légzőszervezetének bajainál. Kellemes ízűnél fogva szívesen szedik a gyermekek. 7919
Egy üveg ára 1 forint; 5 üveg ára bérmentve 5 forint.
 Kapható az összes gyógyszerárakban, drogna-, csemégy- és f. szerkesztésben.
 Magyarországi kizárólagos fraktár: Török József gyógyszerháza Budapest, Király-utca 12. sz.

500 koronát fizetnek annak, ki a **KOTHE-féle fogviz** 7940
 használatát után, üvegje 35 kr., valaha még fogfájást kap, vagy a kinek szája kellemetlen szaga. **Kothe-féle fogviz** egy kitűnő fogtisztító szor, a fogakat hófehérré teszi, dobozonként 30 kr.
 Budapesti fraktár: gyógyszerháza a nádorhoz **Dr. Egger L. és J. V. L., Váci-körút 17.**
J. G. Kothe utóda, Gritters H. Berlin.

A ki (eskör-
 gőrcsök-
 és más
 ideges állapotokban) azo-
 roddal szoró-
 Kivánatra ingyen be-
 mentve megküldi a **Schwanen-
 Apotheke, Frankfurt a. M.**

Epilepsiában
 azonnal bőr finomító (zsír-
 talan és ártalmatlan) **aroz-
 és közli crémé**
 eltávolít minden
 bőrhibát
 tégely 1 frt.
 3 kiállítású kitüntetés.
 Hozzá **Pulcheradin**
 szappan 40 kr., poudre
 50 kr.
 7872
 Készít, székeli a **Apostol**
 gyógyszerháza, Budapest
 József-körút 64. a.

Rumot,
finom likőröket
 házi használatra hideg úton,
 minden kész-tilék nélkül kitűnő minőségben bárki elő-
 állíthat.
 Kezelési könyv és ár-
 lap ingyen. 7769
WATTERICH A.
 BUDAPEST
 Dohány-utca 5. sz.
 Alapított 1869.
 Dugók, gumitömők
 borkezelési cikkek.

FELTŰNŐ
 KATASU!
 az arcbőr bármily hibájának, valamint más-
 seregek ellen a **Készít Mandolina Crème** mely mint ártalmatlan zselé, a készítmény nappal is használható és az elegáns hölgyvilág által igen megkövetelt. Egy tégely 1 frt, próbátégely 50 kr. Szappan 50 kr. Raktár: **BORSODY ISTVÁN** gyógyszerész illatszertárában Budapest, VII., Rottenbiller-utca 1. Kezeli- és szappan-utca, ahol az összes kész- és félkész illatszerek különlegességeit legjobban meg-
 rendelhetik és körülmények dús választékban kaphatják. 7873

A már 40 év óta dicsőretreméltólag ismert, a m. kir. egészségügyi hatóság által jóváhagyott és engedélyezett
dr. SPITZER-féle 7669
arcztisztító kenőcs
 szepöl, himlőhely-sömör-májfoltok-fakadékok forrószárgi perzsések, orrvörösség és minden egyéb arcvirágzások ellen, valamint a bőrszépítő szappan mely arczkenőccsel a használati utasítás szerint alkalmazva, még korosabb egyéneknek is virulós és fiatal kinézetű kölcsönös.
 Egy nagy tégely arczkenőcs ára 80 kr., kisebb 50 kr., szappan 50 kr. Utánzóktól óvakodjunk! Csak **Krajcsovic** által Vukováron készített kenőcs valódi. Minden tégelyen **Krajcsovic**, a készítő arczképe látható.
 Budapest, Király-utca 12. sz. Török J. gyógyszerháza.

Tüdő
 betegségek, idült hurutok és tüdőveszélyes győzthetők a teljesen ártalmatlan (10-évesesen védett) **Glandulen** által, mely 0.35 gr. tablettákban tüdőmirigyekből (0.05 Glandulen, 0.30 tejecskék) állítatik elő.
 Orvosi részről a tüdő-mirigy anyag mint a jelenleg létező legjobb szer ajánlható a fenti betegségeknek. A ki már minden szert eredménytelenül használt próbálja meg a **Glandulen**.
 Dr. Dosing, Lieberose írja: Az ön **Glandulen**ek hatásaival rendkívül meg vagyok elégedve. Az összes megbetegedéseimnek megoldásában van az.
 Dr. Kussmann, Gannes: **Glandulen** tüdőbetegeknél és hurutnál kitűnő gyógyszernek bizonyult és j-lehel ez tekinthető az egyetlen értékes szernek.
 Ara 100 tablettánként 3 frt 75 kr., 50 tablettánként 1 frt 50 kr. Tevék világosan **Glandulen**-t követi, minden más utánzat. A hol gyógyszerárakban nem kapható, tessék egyenesen **Dr. Hofmann** utóda, **Meerane 1/Sa.** vegyesítő gyárának írni. Kiszállítás bro-ürököt és értesítéseket orvosok és gyógyult betegek részéről kívánatra ingyen és bérmentve. 7722/b

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölesön Részvénytársaság
 Befizetett részvénytőke: **10.000.000** korona.
 Központi irodája és váltóüzlete:
 Budapest, VI. kerület, **Andrássy-ut 5. szám.**
 Fiók: **IV., Koronaherceg-utca 11. szám.** Zálogkötés: **IV., Király-körút 16. VII., Király-utca 57., VIII., József-körút 2. IV., Szilvási-utca, a főpostai szomszék.** Elfogadottételeket takarékpénztári könyveknél és pénztárjegyek ellenében 4%-os kamatozással, valamint folyószámlán (chequeshámlán). — (A 10%-os betétkamattól az intőzet fizeti.)
 Megbizatásból teljesíti mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett. 7884

Ideg és gerinczántalmak szakorvosa
Dr. Stern Ignác eddig még más által nem alkalmazott gyógy-
 mód szerint gyógyít
Teréz-körút 15. sz. I. em. ideg- és gerinczagyban-
 talmakat (hátgerincz-
 sordadást). 7932
 Rendel: d. u. 2-4-ig.

Magyar fém- és Lámpaárny-gyár
 részvény-társaság
 BUDAPEST—KŐBÁNYA.
Petroleumlámpák
 minden czéla.
Fém- és diszmű tárgyak. 7945
Valódi király-olaj,
 biztonsági petroleum.
 Raktárak Budapestben:
 V., Gizella-tér 1. szám.
 VI., Teréz-körút és király-utca sark.
 VIII., Üllői-út 2. a Kálvin-tér sarkán.
 X., Jászberényi-út.
 Pozsony: Lőrinczkapu-utca.
 Kolozsvár: Wesselényi-utca 20.

CHOCOLAT MENIER
 A világ legnagyobb gyára. **50,000** kilo.
 Naponkénti eladás
 Kapható minden fűszer- és csemégy-kereskedésben és czukrászdában. 7267

Ninon de Lenclos
 a világhírű történelmi szép-énekek tüköré emindig szép és fiatalnak maradni végre lehullott a lepel és a világhírű Ninon-pipere- és szépi-észekek alájában mindenki megszerezheti **STEINER MIHALY** «fekete sashoz» címzett városi gyógyszerárakban **Temesvár-belváros** a szeminarium-templommal szemben.
Ninon kéz- és arczkenőcs a világ legjobb arczkenőcs, mely csodálatos jótékony és biz-
 tos hatás folytán minden egyéb arczkenőcsöt kiszorított, a legbiztosabban és leggyorsabban eltávolít minden szepöl, májfoltot, bíbircsot, bőrártást, pattanást és a kéz- és arcbőr minden egyéb tisztál-
 tását és betegséget is hátsa még soha nem maradt el. Egy tégely 60 kr.
Ninon kéz- és arczszappan (Savon de Ninon) az egyetlen szappan, a mely alkalmas arra, hogy a kéz- és arcbőr tisztítsa, rendkívül puhítsa és finomítsa, de a mellett teljesen ártalmatlan legyen, azért különösen a Ninon arczkenőcsök és a Ninon arczszappan használatosak mosdónak. Ara 40 kr.
Melyik a legjobb arczpor a világon?
 Ezt a kérdést halljuk vagy százszor naponta! Nos, e talány meg van fejtve: Vegyen Ön Nagysáád a híres **Ninon-arczporból** (Poudre de Ninon) és önmaga fogja ezennel ezen kérdésre válaszolni, mert ez egészen jól felel a bört, alig észrevehető rajta és mégis gyönyörű fehérséget és üdöséget kölcsönöz és a mellett egy teljesen ártalmatlan arczpor, mely eddig fölülmúlhatatlan. Három színben kapható. Egy eredeti doboz ára 1 frt.
Ninon-Crème zsirtalan arczkenőcs (nappal is használható), a legelőnyösebb ki-
 tésű arcz- és arczvörössége, kékesége ellen. Itt tusa gyors, eredménye biztos. Egy eredeti tégely 1 frt 50, próbátégely 1 frt. — Ez az eddig felel nem más és az egész világon legjobban elismert szépi-észek, csak a városi gyógyszerárakban **Temesváron** kaphatók és minden darab szeged és néveléssel van ellátva, óvakodjék tehát mindenki a rossz és ártalmas hamisításoktól. Szállítás naponta, küldeményeknél 3 fron felül nem számítanak e-magolás. 3 fron felül bérmentve küldés. — Nagyjobb rendeléseknél engedmény. 7898
 Raktárak Budapestben: **Török József** gyógyszerháza, és az ország minden nagyobb győzárában.

Ninon kéz- és arczszappan (Savon de Ninon) az egyetlen szappan, a mely alkalmas arra, hogy a kéz- és arcbőr tisztítsa, rendkívül puhítsa és finomítsa, de a mellett teljesen ártalmatlan legyen, azért különösen a Ninon arczkenőcsök és a Ninon arczszappan használatosak mosdónak. Ara 40 kr.
Melyik a legjobb arczpor a világon?
 Ezt a kérdést halljuk vagy százszor naponta! Nos, e talány meg van fejtve: Vegyen Ön Nagysáád a híres **Ninon-arczporból** (Poudre de Ninon) és önmaga fogja ezennel ezen kérdésre válaszolni, mert ez egészen jól felel a bört, alig észrevehető rajta és mégis gyönyörű fehérséget és üdöséget kölcsönöz és a mellett egy teljesen ártalmatlan arczpor, mely eddig fölülmúlhatatlan. Három színben kapható. Egy eredeti doboz ára 1 frt.
Ninon-Crème zsirtalan arczkenőcs (nappal is használható), a legelőnyösebb ki-
 tésű arcz- és arczvörössége, kékesége ellen. Itt tusa gyors, eredménye biztos. Egy eredeti tégely 1 frt 50, próbátégely 1 frt. — Ez az eddig felel nem más és az egész világon legjobban elismert szépi-észek, csak a városi gyógyszerárakban **Temesváron** kaphatók és minden darab szeged és néveléssel van ellátva, óvakodjék tehát mindenki a rossz és ártalmas hamisításoktól. Szállítás naponta, küldeményeknél 3 fron felül nem számítanak e-magolás. 3 fron felül bérmentve küldés. — Nagyjobb rendeléseknél engedmény. 7898
 Raktárak Budapestben: **Török József** gyógyszerháza, és az ország minden nagyobb győzárában.

Karácsonyi és ujévi selyemáru eladás
SZÉNÁSY, HOFFMANN ÉS TÁRSA
 lyoni és párisi selyemkelme-különlegességek áruháza
BUDAPEST, IV., BÉCSI-UTCZA 4.
 Kezdődik november 15-én és tart december végéig.

A többek között a következő árak kerülnek eladásra, u. m.:
 Tiszta selyem foulard, méterje **45** kr. és feljebb. Mintázott fekete selyemkelmék, garantizott tiszta selyem, egész ruhákra alkalmas, méterje **70, 85** kr. és feljebb. Bengalin, szép divatszinekekben, méterje **95** kr. Taffetas, koczkás és csikos, garantizott tiszta selyem, méterje **85** kr., stb. stb.
 A fenti szabott árak november 15-től december végéig érvényesek. Czégünknel a tulbeeslés teljesen ki van zárva, mivel az árak minden egyes cikkben számokban láthatók.

Köz tudomásu dolog, hogy a **Richter-féle Horgony-Kőépitőszekrény** a gyermekek kedvezet játéka.
 Ez csakugyan az egyedüli játék, mely a gyermekek figyelmét tartósan lekötöti és ezért egyhamar nem kerül szübe.
 Emiatt a legelőnyösebb ajándék és magas nevelési értéke és jeles kivite-
 lésével fogva egyúttal a legelőnyösebb ajándék is.
 Egyáltalában a legelőnyösebb, a mit gyermekeknek játék- és foglalkoz-
 tatószerül ajándékozhatunk. Az új **28** sz. szekrény, mely tartalmaz: **2581** Horgony-épitőkővet, **14** mintafüzetet, **11** metszet-füzetet, **10** lap alakrajzot, **11** berakási mintalapot, **2** alaptérvet stb. és melynek ára **177** korona, kétségtelenül a legnagyoszerűbb ajándék, a mit gyermekeknek adhatunk.
 A Horgony-Kőépitőszekrények **40, 75** és **90** krtól egész **6** frt-ig és azon felül árban minden nagyobb játékkészletben kaphatók és a valódiság jelölő **«Horgony»** védjeggyel vannak ellátva.
 Minden Kőépitőszekrény **«Horgony»** védjeggyel nélkül ke-
 vesebb értékű utánzat, melyet keményen visszautasítunk.
 Új, diszes képes árjegyzékünket kívánatai ingyen és bérmentve beküldjék. 7942

Új! Türel-m-meg-
 próbáló és «Horgony»
 c. társasjáté-
 Bővebbet az árjegyzék-
 ben találhatunk.

Richter F. Ad. és társa
 első osztr.-magyar. eszák. és kir.
 szabadalm. Kőépitőszekrénygyár.

Iroda és raktár: **I. Operngasse 16.** Bécs. Gyár: **XIII., (Hietzing)**
 Radolstadt (Thüringia), Oltén, Rotterdam, London, New-York, 215 Pearl-Street.

Calderoni és Társa
 BUDAPEST.
 Látszerraktár: Váci-utca 30. sz. Mű- és tanszer-
 raktár: Kis híd-utca 8. sz.
 Mint karácsonyi s ujévi ajándéko-
 kat ajánlunk:
 szemüvegeket s orrszoptéket finom üveg- vagy
 valódi hag jégcsékekkel. — Színházi és kettős tábori
 látszóvegyek a legjobb mintákban és fűszerrel készí-
 tve. Legjobb **Zeiss-féle távszövek**. — **Aneroid** és hi-
 ganlyagsúlymérőket. — Atlak, szoba, terem és fürdő hőmérőket. — **Góreszöket**. —
Nagyító üvegek. — **Rajzeszközök**. Teleszkopokat stb. stb. — Továbbá **Váz-
 lámpák** finom lépekkel frt 3, 6, 7, 50 stb. — **Fűthető gőzgépminták**. — **Villam-
 gépek**. — **Mellékkészülékek** villámgepekhez, 10 darab szekrényben 13 frt. —
Földtekék különböző nagyságban. **Fényképezési készületeinket**, melyekkel bárki
 minden előismeretek nélkül a legzebb képeket készítheti. Ara 20 frtól fölfele. 7890
 Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltenek. 7889

A budapesti asztalos-ipartestület védnöksége alatt álló
BUTORCSARNOK
VIII., József-körút és Bérkocsis-utca szegletén levő
Szab-féle házban
 nagy mintaraktárt és vállalati irodát nyitott, hol készítenek tart, dus válasz-
 tékban, kiváló minőségű butorokat,
ebédlő-, háló-, uriszoba és szalon berendezésekből.
 Ezzel mód van adva a n. é. közönségnek közvetlen a készítő asztalos meste-
 rektől jó butorokat jutányos áron készen venni, esetleg megrendelni.
 Továbbá megtekintésre ajánlja a testületnek saját házában levő állandó
 kiállítását is. 7883

Kitüntető az 1897-iki párisi iparkiallitáson.
FÖLDESZ L.
 puska-műves
 BUDAPEST, Muzeum-körút 3. sz.
 Kétesövű Lefauchaux vadászfegyver 15 frt, kétesövű
 Lancaster hosszú kulacsos 18 frt 50 kr, kétesövű
 Lancaster kakas közötti kulacsos 23 frt 50 kr, két-
 sövű Lancaster kakas közötti kulacsos, pak-köszög
 Pieper-féle finom pak-szeg damaszt csövel 45 frt, kétesövű
 Pieper-féle finom pak-szeg damaszt csövel 34 frt, kétesövű
 Lancaster damaszt csövel 55 frt. — Régi fegyverek újakkal kicse-
 relésnek. — Az összes vadászköszökek, fegyverek és revolverekről
 szóló illusztrált árjegyzékeket ingyen és bérmentve küldöm. 7772

Szépség és egészség.
 Korunk fényvalójaja az idegesség és vértelenség, melyből számtalan kór származik. Er ellen pedig legbiztosabban hat a **vasas chinabor** mely nem csak eltávolít mindenféle vértelenséget, hanem az arcbőrt vaktató fehérré, tisztává és üdősévé teszi. 1 tégely ára 70 kr. Aczpor hozza 3 színben 70 kr. Postán franko küldve 1 frt 5 kr. Szappan hozza 1 drb 30 kr.
ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerész Aradon.
 Kapható Budapestben: 7489
 Török József gyógyszerháza és minden magyarorsz. gyógyszerárakban.

